

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

Susanna Tamaro

Düşünen Bir Yürek

Ceviri: EREN CENDEY

♥ can
deneme

SUSANNA TAMARO
DÜŞÜNEN BİR
YÜREK

Un cuore pensante, Susanna Tamaro

© 2015, Susanna Tamaro

© 2016, Can Sanat Yayınları A.Ş.

Bu eserin Türkçe yayın hakları Kalem Telif Hakları Ajansı aracılığıyla alınmıştır.

Tüm hakları saklıdır. Tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

1. basım: Temmuz 2016, İstanbul

Bu kitabın 1. baskısı 7000 adet yapılmıştır.

Editör: Nükhet Polat

Düzeltili: Ebru Aydın

Mizanpaj: Bahar Kuru Yerek

Kapak tasarımı: Utku Lomlu / Lom Creative (www.lom.com.tr)

Kapak baskı: Azra Matbaası

Litros Yolu 2. Matbaacılar Sitesi D Blok 3. Kat No: 3-2

Topkapı-Zeytinburnu, İstanbul

Sertifika No: 27857

İç baskı ve cilt: Yıldız Matbaa Mücellit

Davutpaşa Cad. Emintaş Kazım Dinçol San. Sit. No: 81/25-26

Topkapı-İstanbul

Sertifika No: 33837

ISBN 978-975-07-3257-7

CAN SANAT YAYINLARI

YAPIM VE DAĞITIM TİCARET VE SANAYİ A.Ş.

Hayriye Caddesi No: 2. 34430 Galatasaray, İstanbul

Telefon: (0212) 252 56 75 / 252 59 88 / 252 59 89 Faks: (0212) 252 72 33

canyayinlari.com

yayinevi@canyayinlari.com

Sertifika No: 31730

SUSANNA TAMARO
DÜŞÜNEN BİR
YÜREK

DENEME

İtalyanca aslından çeviren

Eren Cendey

Susanna Tamaro'nun Can Yayınları'ndaki diğer kitapları

***Yüreğinin Götürdüğü Yere Git*, 1995**

***Tek Ses İçin*, 1996**

***Anima Mundi*, 1997**

***Yanıtla Beni*, 2001**

***Aklı Bir Karış Havada*, 2002**

***Rüzgâr Ne Diyor*, 2005**

***Yüreğimin Sesini Dinle*, 2006**

***Luisito*, 2009**

***Sessizlik Bir Erdemdir*, 2011**

***Sonsuza Kadar*, 2011**

***Var Olan Ada*, 2012**

***Her Melek Korkunçtur*, 2013**

***Kökler, Yollar ve Yitik Benler*, 2014**

SUSANNA TAMARO, 1957'de Trieste'de doğdu. Zor bir çocukluk dönemi geçirdi. 1976'da, 18 yaşındayken Friuli'de tanık olduğu deprem ve 25 yaşındayken geçirdiği ölümcül hastalık, Tamaro'da derin izler bıraktı. Yazmaya 27 yaşında başlayan Tamaro'nun edebiyat dünyasında tanındığı ilk eseri, *Tek Ses İçin* adlı öykü kitabı oldu. İlk kez 1994'te yayımlanan *Yüreğinin Götürdüğü Yere Git* adlı romanı, aylarca liste başı oldu, birçok dile çevrildi, yazarı büyük üne kavuşturdu ve 1995'te beyazperdeye uyarlandı. Tamaro, *Aklı Bir Karış Havada* ve *Anima Mundi* adlı romanları ve *Yanıtla Beni*, *Rüzgâr Ne Diyor* adlı öykü kitaplarının ardından, 2005'te *Her Sözcük Bir Tohumdur* adlı deneme kitabını yayımladı. 2006'da *Yüreğinin Götürdüğü Yere Git*'in devamı niteliğindeki *Yüreğimin Sesini Dinle*, 2011'de *Sonsuza Kadar* çıktı. Onu yine 2011'de *Var Olan Ada* izledi. Tamaro, 2013 yılında iki esere daha imzasını attı: *Her Melek Korkunçtur* ve *Via Crucis: Meditazioni e preghiera*. 2014'te *Kökler*, *Yollar* ve *Yitik Benler* kitabı yayımlandı. Yazar, çok sevdiği kedileri ve köpeğiyle birlikte Orvieto yakınlarında bulunan Porano'daki evinde yaşamaktadır.

EREN CENDEY, İtalyan Lisesi ve İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Felsefe Bölümü'nü bitirdi. Susanna Tamaro'nun bütün kitaplarının yanı sıra Italo Calvino, Cesare Pavese, Valerio Massimo Manfredi, Roberto Calasso, Dino Buzzati, Marlo Morgan, Daria Bignardi, Margaret Mazzantini ve Umberto Eco gibi yazarların pek çok eserini Türkçeye kazandırdı.

“ İzin verin bu viranenin düşünen yüreği ben olayım.”

Etty Hillesum

“Allah’ı aradığında
Allah senin gözlerinin nazarıdır.”

Mevlânâ Celâleddîn-i Rûmî

İçindekiler

I. Uçma Denemeleri	13
II. Ölçülemeyen Kısım	71
III. Gecenin Karanlığında Bir Deniz Feneri	119

I

UÇMA DENEMELERİ

Bir kız çocuğu!

Susmayı oldukęa erken öğrendim.

Mademki ağzımı açtığım anda çevremdekilerin kafasını karıştırıyorum, susayım daha iyi diyordum; yoksa onların benim söylememi bekledikleri şeyleri dile getirmek için çaba göstermem gerekecekti. Kendimi ortama uydurmaya uğraşıyor, ötekilerin ideallerini taklit ediyor, içimdeki kaplanı paçavradan yapılmış bir kediye dönüştürmeye çabalıyordum. Ama beceriksizdim, saftım; yaptığım numaraları bozmak işten bile sayılmazdı.

Farklılık benim için bir övünç kaynağı değil, kurtulmayı canıgönülden istediğim bir safraydı.

Çevremdeki insanları normal olduğuma inandırabildiğim ender zamanlarda mutlu oluyordum. Ben bile zaman zaman bir anlığına kendimi kandırmaktan hoşlanıyordum: herkesin sevindiğine sevinmek, ağlamanın normal olduğu bir şeye ağlamak iyi geliyordu. Rollere uymak, küçük bir çocuk olduğumdan büyüklerin büyük olmalarına izin vermek... Daha doğrusu küçük bir kız çocuğu.

Bir kız çocuğu!

Benim varoluşumun gerçek derinliğinden yıldızlar kadar uzak başka bir şey var mıydı?

Bir kız çocuğu pembeyi ve dantelleri sevmeli, oyuncak bebekleriyle ilgilenmeli, yetişkin kadınlara öykün-

mekten zevk almalı, annesinin makyaj malzemelerini aşırması, topukların üstünde devrilene kadar annesinin ayakkabılarını denemeli, hafif konuşmalardan, yaşıtı kızlarla teşhirci yarışmalardan hoşlanmalıydı.

O dönemde kız çocuğu dediğin şirin ve uysal olmalıydı. Bizi ziyarete geldiği zamanlarda dedem gururla, "Evin küçükhanımı," derdi bana.

Yumuşak kuyruğumun tehditkâr bir ağırlıkla hareket ettiğini kimsenin fark etmemesi mümkün mü, diye soruyordum kendime. Bakışlarımla karşılaştıklarında, ta derinde yanan korları görmemeleri mümkün mü?

Ben, kız çocuğu olmak zorunda kalan bir kaplandım!

Telleri açıkta bir anten

İlkokula başlayana dek kendim için seçtiğim bir erkek adı kullanıyordum. Fakat okul sıralarına oturunca yoklama defterinin insafsız sıradanlığına teslim olmak zorunda kaldım. Derin bir utanç içinde –o dönem pek moda olan bir peynir markasının¹ suç ortaklığında– yabancılaşma boyunduruğu altında yaşamaya başladım.

Adımı seçme şansım olsaydı, kendime Elettra² adını verirdim; çünkü bildim bileli bedenimde ve zihnimde dolaşıp duran aşırı miktardaki elektrik, beni telleri açıkta bir antene dönüştürüyordu.

Anne ve babanın daha yüzünü bile görmedikleri bir varlığa isim seçtikleri o an ne büyük bir gizem barındırır! Bu görevi üstlenmiş bir meleğin varlığına inanırım; o uzun yol sırasında annenin kulağına eğilip o âna dek bilinmeyen bir harf dizimini fısıldıyordur herhalde.

Her doğumun öncesinde küçük bir bildiri ânı yaşanır. Melek adı önerir; o ad, doğacak çocuğun yazgısına adım atmak için aşılacak eşiktir.

1. İtalya'nın Susanna markalı krem peyniri kastediliyor. (Y.N.)

2. Eski Yunancada "kehribar" anlamına gelen *elektron* sözcüğünden türemiş, "parlak" anlamına gelen Elektra isminin İtalyancadaki söylenişi; bilim terminolojisinde "elektrik" sözcüğü kehribarın manyetik özelliğinden esinlenilerek türemiştir. (Y.N.)

Ancak büyüdükçe, yıllar içinde benim aslında blastulanın¹ gelişmeye başladığı andan itibaren gerçekten Susanna olduğumu anladım; bu ad, yürüyüşümde taşıdığım haç ve bana bahşedilen lütuf olacaktı.

Nitekim Susanna İbranicede “beyaz zambak” anlamına gelir ve bu Hristiyan ikonografisinde saflığı temsil eder.

Eski Ahit’te yer alan Daniel Kitabı, ihanete uğramış bir masumiyetin okumasıdır. Doğa daha da iyisini yapar: Yarattığı kırmızı kınkanatlılar (*Liliocercis lili*) sadece zambakların üzerinde yaşar; fakat çiçeklerin güzelliğiyle ya da mis kokularıyla esirmek için değil, sadece tuvalet ihtiyaçlarını gidermek için yaşarlar orada. Asalakları öldüren ilaçlar kullanılmadığı sürece ağır kahverengi lekelerle maruz kalmamış bir zambak bulmak mümkün değildir.

Demek ki dünyada henüz kirlenmemiş, bozulmamış olanı her zaman, her koşulda kirletmeyi seven bir enerji vardır. Psikolojinin sirenlerini izleyerek her yerde var olan bu gücü, onun güzeli dibe batırma ve doğruyu matlaştırma konusundaki sabit arzusunu çok çabuk unuttuk.

1. Havyan embriyosunun gelişmesi sırasında, döllenmiş yumurtanın art arda bölünmesiyle ortaya çıkan hücrelerin oluşturduğu içi oyuk küre. (Y.N.)

Bir tabancanın adı

Anneannemin ölümünün üzerinden yirmi yıldan fazla zaman geçmiş olsa bile –üstelik son altı yılını unutkanlığın karanlığına gömülmüş olarak geçirdi– aramızda hâlâ çok güçlü bir bağ olduğunu hissedirim.

Benim çocukluğumun ve ergenlik yıllarımdan deniz feneri o olmuştur. Aralıklı olarak günlerimin üzerine çevrilen o ışık, fırtınanın tam ortasında denizin dibini boylamamı defalarca engellemiş olan ışıktır.

İtalya'da kimse adını duymamışken anneannem Freud'u okumuştur ve amcası Bruno Veneziani'nin tercüme ettiği Taoist kitap *I Ching ya da Değişimler Kitabı*'nin madeni paralarına, yine de her daim gözdesi kalacak Kut-sal Kitap kadar alışkındı. Son derece güzel bir kadındı, güçlü bir kişiliği vardı, edebiyata düşküncü ve seksen yaşında bile hayranlarından çiçek demetleri alırdı; kültür-lüydü, huzursuzdu, doğmuş olduğu dönem ve çevre yüzünden üstün zekâsını kullanamamış olmanın pişmanlığını taşırdı. Berbat bir anne olmuş ama bir büyükanne olarak kuşkusuz elinden gelenin en iyisini yapmıştı.

Onun ruhsal açık görüşlülüğü sayesinde ki, bir Noel'de ağacın altında ağabeyiminkiyle bir örnek olan kovboy elbisesi buldum.

Belime kemeri, kazağıma teneke şerif yıldızını ta-

karken duyumsadığım heyecanı hâlâ hatırlıyorum. Yatağa giderken bile çıkarmak istemiyordum şerif yıldızını. Daha sonra tabancanın üstüne yazılmış olan adın, benim adım –Susanna– olduğunu gördüğüm an yüreğime derin bir huzur yayılmıştı.

Adımı tabancada görmek peynir ambalajının üstünde görmekten çok farklıydı!

Birkaç yıl sonra karnaval zamanı bana jandarma giysisi bulan da yine anneannem oldu. O karnaval benim için bütün bir yıl sürdü, mümkün olan her an kostümümü üzerime geçiriverdim. Ancak diz kısmındaki kumaş fazla kullanmaktan eridiği zaman ondan ayrılmak zorunda kaldım.

Üniforma giymek ne büyük mutluluk!

Asla şiddete ve iktidar konumlarına meraklı olmamış biri olarak, yıllar içinde savaşa duyduğum heves konusunda kendimi uzun uzun sorguladım. Bir üniforma giymek benim için bir düzene dahil olmak –buna kesinlikle ihtiyaç duyuyordum– ve bu düzen için mücadeleye hazır olmak anlamına geliyordu.

En baştan beri bildiğim şey bu muydu acaba?

Hayatımın aslında tek ve sonu gelmeyen bir mücadeleden ibaret olacağını mı sezmiştim?

Sorular

Şehirde büyüdüm, şiddetli acılar ilk andan itibaren duruşumu eğdi.

Ne tasasız koşmalar ne de çocuksu bir hafiflik.

Yürürdüm, yere bakardım, duvarlardan sızan tozlu yapışkan ot tutamlarını, asfaltın çatlağından boy gösteren yabancı otları, cam kırıklarını, izmaritleri, tıpaları inceledim.

Toprağı düşünür, nasıl oluştuğunu anlamaya çalışırdım.

Nasıl oluyordu da biz oraya yapışmış dururken, kuşlar uçabiliyordu?

Ya bizi tutmaktan sıkılırsa? O zaman biz de uzay boşluğunda mı kaybolacaktık?

Arada sırada uçabilme hevesiyle kollarımı çırp çırp koşardım.

"Oldu mu?" diye sorardım ağabeyime.

"Evet, birazcık yükseldin," derdi.

Bunun iyi niyetli bir yalan olduğunu bilirdim.

Yer benim varlığımı istiyordu ve o varlığa bir anlam kazandırmayı amaçlıyordu.

Gecenin içinde ışımlar

İlk koleksiyonum için taş topladım.

Kumsaldan eve inanılmaz güzellikte pürüzsüzleşmiş ve cama benzemiş taşlar taşırdım. Carso'da ve dağlarda yaptığımız gezilerde içlerine ışığı hapsetmiş gibi duran taşlar ve buz kırığına benzeyen saydam minik çakıllar toplardım.

Demek ki ayaklarımın altındaki toprak birdi ama o bir, kendini çok farklı şekillerde göstermeyi biliyordu. "Nereden kaynaklanıyor bu farklılık?" diye sorardım kendime.

Televizyon ve internet olmadığından sorularım günler, aylar boyunca zihnime takılır kalırdı. Geceleri ışımlar gibi ortaya çıkar, seherle solar, sonra bazen öğleden sonra yeniden canlanırlardı.

Üzerinde yol alabileceğim tek salım, hayat bilgisi kitabımdı.

Ve ansızın bir gün büyük açıklama geldi. Yeryüzü vişneli bir pralinden çok da farklı değildi. Dışı sert çikolatalı bir kabukken içi likörle doldurulmuş yumuşacık bir meyveydi.

Bizim gezegenimizin de bir kabuğu vardı, kabuğun altında haydutların ve perilerin giydiğine benzeyen bir manto yer alıyordu. O mantonun altında tutsak edilmiş

olan kızgın ateş ise yürekti. Demek ki yeryüzünün yüreği yumuşaktı ama huzursuz edici bir yumuşaklıktı bu. Ateş aydınlatır, ısıtır ama aynı zamanda yakabilir, yok edebilirdi.

İçine gizlediği ve ifade edemediği o gücün anlamı neydi?

Gün gelip patlayacak, hepimizi havaya savuracak mıydı?

Yoksa sirkte gördüğüm çaresiz kaplanlar gibi öyle uysallaştırılmış halde kalacak mıydı?

Kaplan ve cambaz

Sirk beni ağlatırdı.

Bugün bile afişlerini gördüğümde kalbim sıkışır. Hayvanların görkemli ihtişamı, insani aptallığın gülünçlü halleriyle küçük düşürölür. Tabureler üzerinde dengesini sağlamaya çalışan o kaplanlar, o kükremeler, kırıbacın şaklama sesiyle denetlenen pençe atmalar. İşte bütün o enerji, bütün o güç, bütün o güzellik sadece alev alev yanan bir çemberin içinden atlamaya yarar.

Ya fillere ne demeli?

Kadim ve saygın bilgelikleri, başlarında sorguça yürümeye, ayağını –onu ezmeden– terbiyecisinin üzerine koymaya indirgenir.

Pistin ortasına koşmak, onları kucaklamak, buruşuk ciltlerini gözyaşlarımla yıkamak ve yalvarmak gelirdi içimden: Bağışlayın bizi fil kardeşlerim!

Palyaçolar da ağlatırdı beni.

Herkes gülerken ben midemin kasıldığını hisseder, gözyaşlarına boğulmamak için korkunç bir çaba gösterirdim.

Güldürmek zorunda olan insanların hüznü ve hayvanların acısı beni tsunami şiddetiyle ezerdi.

Akrobatlar, hokkabazlar, cambaz sanatçıları çıkınca rahatlardım. Tabakların havada uçuşunu, onların telde

yürümesini, bir trapezden ötekine atlamalarını adeta soluksuz izlerdim. İnsanoğlunun kendini mükemmel kılmasında, çalışma ve çabayla görünürde ulaşılmaz olan boyutlara ulaşması ne kadar şaşırtıcıydı.

Sonraki günlerde evde bu iki zıt duygu arasında gider gelirdim.

İzlediğim her şeyin beni ilgilendirdiğini bilirdim. İçimde uysallaştırılmış bir kaplan yattığını ve şimdilik kırbaç yüzünden korkmakta olduğunu hissederdim. Ama kaplanın dışında, iradesiyle ve arzusuyla yerden kopan, havada ağırlığı yokmuş ve sanki hiç çaba harcamaksızın taklalar atan, bir an için lütfun içinde asılı kalan cambaz da vardı.

Gözyaşları

Gözyaşları çocukluğumun sadık arkadaşları oldu.

Şımarıklık gözyaşları değildi onlar –önceden tasarlanmış olmazlardı– düştüğüm, dizim kabuk tuttuğu için de ağlamazdım – bunlar da kesinlikle yasaktı.

Genellikle kaygı gözyaşlarıydı.

Öteki çocukların ve hatta yetişkinlerin de kesinlikle umursamadıkları şeyler için ağlardım.

Bazı masum konuşma denemelerimden sonra –bu konudaki başarısızlığım anaokulunda başlamıştı– kısa sürede hayatımın büyük bölümünü belirleyecek olan duygunun yalnızlık olduğunu anlamıştım.

Gerçeklik neşeli yüzücülerden oluşuyordu oysa ben, yüzeyde hiçbir zevk almıyordum.

Bunu bana yasaklayan bizzat kendi doğamdı.

Yeryüzünün ateşten kalbi –hepimizin ayağının altında yer alan o oynak istikrarsızlık– beni sürekli oraya inmeye davet ediyordu.

Amyanttan tulumu olan bir dalgıç.

Karanlığa inmek, gölgelerin arasından geçmek, ışığın yok edici gücünün o derinliklerde tutsak edilip edilmediğini keşfetmek istiyordum.

Zihnim durmak bilmeyen bir ritimle sorular üretiyordu, aynını yüreğim de yapıyordu. Madde hakkında,

madde olmayan hakkında kendimi sorgulayıp duruyordum.

Bunlar zeki bir çocuğun soruları değildi. Dile getirmeye cesaret edebildiğim ender zamanlarda ne hayranlıkla ne de gurur dolu bakışlarla karşılaşıyordum; daha çok utanç dolu bir sessizliği şu azar izliyordu: "Nereden de geliyor bunlar senin aklına? Sen yaşına uygun şeyler düşün."

Eril, dişil

Tanrı'nın bana verdiği pek çok armağandan biri, iyi niyetin hâlâ egemen olduğu bir dönemde dünyaya gelmiş olmamdı.

şimdi doğmuş olsaydım, *gender* atmacaları beni yakalar, içsel halimin kesin bir tanımını elde etmeye yönelik sorgulara tabi tutardı: İçinde bulunduğın halde mutsuzsan, bundan hemen kurtulmalı ve kendini daha uyumlu hissettiğın bir hale bürünmelisin!

Dişiliğini anımsatan her şeyden içtenlikle nefret ediyordum ama bu, erilliğın üstünlüklerine meylettiğim anlamına gelmiyordu. Evet, *ister istemez* savaş oyunları ve futbol oynuyordum çünkü ailemde –ve oturduğum apartmanda– çevremi saran bütün çocuklar erkekti; ama yüzüme çevrilen tabancalar ve top atışları beni dantellerden daha fazla dehşete düşürüyordu.

Farklılığının intikamını daha basit şeylerle alıyordum. Pantolon giyebiliyor, saçlarımı kısa kestirebiliyordum –saçlarımın taranması sadistçe bir uygulamaydı– ve o zamanlar kadınlara yasak olan meslekleri yapmak istiyordum.

Kanada'da yaşamayı ve kırmızı ceketlilerden¹ biri

1. Kanada Kraliyet Atlı Polisi'nin üniforması. (Y.N.)

olmayı, buz tutmuş göller arasında ve tundrada at binmek, önümde sadece ufuk çizgisini görebilmek istiyordum. Sıradan şeyler seviyordum: paten yapmak, bisiklette binmek, saklambaç oynamak, taş toplamak.

Duygular arasında en düşkün olduğum, nezaketti. İçinde bulunmayı sevdiğim durumlar ise gölge, sessizlik, bir köşede usulca oturup dünyayı gözlemekti.

Dikkat çekmemek en büyük arzumdu.

Kendime ait düşüncelerim vardı ve bu düşünceler kasırga kalabalığıydı, bu nedenle başka hiçbir hareket sergilemem mümkün olmuyordu.

Mutsuz muydum?

Evet, olağanüstü biçimde mutsuzdum.

Arada sırada intihar konusunda genel provalar yapıyordum. Burnumu tıkıyor, mümkün olduğu sürece nefesimi tutuyordum. Ağabeyim saniyeleri dikkatle sayıyordu. Her gün yeni bir rekor kırıyordum. Ama her seferinde tam mosmor olduğum anda ağzım şiddetle açılıyor, beni bir kurbağaya dönüştürüyordu.

Arzu ediyorum, öyleyse varım

İnsanlık gerçeğinin zorla cinselliğe indirgenmesi bizi ıssız hüznün dalgalarına sürüklüyor.

İnsan kendini mecburen tanımlamalı.

Şöyle ya da *böyle* olunur, biraz *şöyle* biraz *böyle* veya belki biraz da *şöyle böyle* olunabilir. Ve yalnızca bu *şöyle, böyle, şöyle böyle* olma hallerimiz bizim dünyayla ilişkimizi belirler ve bu ilişki çoğu zaman sadece varoluş küstahlığıyla çözülebilir.

Elbette bizim fiziksel gerçekliğimizden daha yüce, daha gizemli ve daha karmaşık Bir Şey'in var olduğu düşüncesi arşive kaldırıldığında, arzu etmenin biricikliğine yapışmaktan başka çare kalmaz.

Arzu ediyorum, öyleyse varım, toplumumuzun genel mantrasıdır. Nesneleri arzu ediyorum, bedenleri arzu ediyorum ve bedenim bana uymuyorsa onu yorulmak bilmez bir yüzsüzlükle kulağıma fısıldamayı kesmeyen zihnimin yepyeni arzularını tatmin edebilecek şekilde değiştiririm.

Evreni ayakta tutan –ve devamlılığını sağlayan– zıt kutuplar *yin* ve *yang*'a, çevremizdeki bütün gerçekliği yaratarak ve canlı tutarak sürekli dans eden dişil ve erile rağmen kurtuluşumuzu sağlayacak tek yasa olarak belirsiz olanı ilan ediyoruz.

Peki ama belirsiz olan neyi yaratır?

İpi çekilmiş bir topaç gibi değil midir? Topaç, onu kendi çevresinde döndüren kinetik enerji olmadığında durgun bir tahta parçasıdır.

Başkalaşma dansının yerine değişmezliğin loşluğu. İnsanoğlunun hayatı yerine her şeyi kendi başlarına, hem de büyük başarıyla yapan çiçek asalaklarının heyecanlı hayatı.

Belden aşığı

Belden aşığı bölgeye sıkıştırılmış olarak yaşamak ya da bütün olmaya heves etmek – işte günümüzde önümüze konan ilk büyük ikilem budur.

Ayaklarımız yere basar ama aklımız, ağaçların yaprakları gibi yukarıya uzanır. Yapraklar olmasa her şey daha basit ama aynı zamanda son derece de sıradan olur.

Sadece gövdeye indirgenmiş dünya bizi şaşırtmaktan âcizdir.

Madde, madde, madde.

Ama madde, kendi içinde sadece donukluğun cılız ışığını yaymaya muktedirdir.

Biliyorum, denetliyorum, hükmediyorum.

Özgürlüğün buharlı tülü altında tahta perdeleri, ağları, dikenli telleri açmaya hazır olan çağımızın, her zaman her yerde var olan üç tanrısı bunlardır.

Bizim zaman ve mekândaki iddiasız mutlak varlığımız kendi boyunda bir dünya yaratır ve hedefimizdeki ufuk; ancak sosyal böceklere ait olandır. Doğru, aşağıda her şey kusursuzca yürümektedir.

İnatla itildiğimiz zorunlu boyut, mükemmellik midir?

Hâlâ bir cehenneme ihtiyaç duyuyor muyuz yoksa bu bize yetiyor mu?

Bizler tarafından yönetilen mükemmellik cehenne-
mi. Sağlıklı olmak, etkin olmak, her zaman daha iyi ol-
mak mı, yoksa...

Yoksa başarısızlık karşısında utanç duyarak kenara
kaymak, dünyanın safraya tahammülü olmadığını he-
men idrak etmek ve bunun sonucu olarak bizi çıkışa yö-
neltecek bir yola girmek mi?

Yeryüzündeki mükemmellerden daha korkunç bir
yargıç var mıdır?

Oysa kaderimizi gururla ilan eden kendimizdik ve
tereddüt etmeden, kuşku duymadan şöyle yanılıp da
daha ileri, daha yukarı bakmıyor ve hep daha fazlasını
talep edenlerin korosuna katılarak onu izlemeyi sürdü-
rürüz.

İnsan nedir gerçekten?

Tekno-bilim artık bize kaderin gelecekteki tuzaklarının bütün boyutlarını ve bu tuzaklar hakkında yapılmış tüm olası araştırmaları bildiriyor. Spermin yumurta ile buluştuğu anda fotoğraflama, niteleme, sınıflandırma ve karşılaştırma süreci başlıyor.

Eskiden bir armağan gözüyle bakılana artık ürün gözüyle bakılıyor. Ürün arzularımıza uygun mu yoksa içinde bir gedik, bir kusur barındırıyor mu?

Eğer böyle bir kusur varsa insan sözleşmeyi bozma hakkına sahip olduğunu düşünüyor ve bazı kuşkular duyarsa da, çevresindeki insanlar, tereddüdünün çılgınca olduğu konusunda onu ikna ediyor.

Bertaraf etme sirenlerine direnmek için insanın gerçekten dirençli olması gerekiyor. Bir sonraki kesinlikle daha iyi olacaktır, öyle olmazsa da ondan sonraki iyi olacaktır.

Deneyerek ve yeniden deneyerek ilerlemek. Bilimin mottosu bu değil midir zaten?

Deneyerek ve yeniden deneyerek – buluşların bu yolla ortaya çıktığı doğrudur.

Deneyerek ve yeniden deneyerek ürünler ayrıştırılır. Artık teknik olarak eninde sonunda istenen sonucu elde edeceğimizden emin olacak kadar mahiriz. Bu

gelişimin meyvesidir, güler yüzlü bir gelişimdir çünkü bilgisiyle kusursuzluğun kötülüğünü bizden uzaklaştırır.

Varoluşumuz sadece belirli bir et, sıvı ve kemik bileşimine bağlıysa, o halde mantık da kusursuz işler. Mümkün olunca insan en iyi olanı seçer ve bilimin bunu yapmasına izin veren yeni buluşlara minnet duyar. Bunda da yargılanacak bir şey yoktur.

Öncelikli olan, iki yolu birbirinden ayıran soruların var –veya yok– oluşudur.

Kendimizi sorgulayacak mıyız, sorgulamayacak mıyız?

Bunu yapmaya karar verirsek sorunun, güvencenin tam zıddı olduğunun bilincinde olacak mıyız?

Soru insanı güvene almaz, soruların kıyısında sadece risk rüzgârları eser. Sığınak yoktur, tutunacak yer yoktur, keşfetmeye gideceğimiz toprakların garantisi yoktur.

Ruhun yolculuğu

Yüreğinin Götürdüğü Yere Git kitabının yaşlı kahramanı Olga bir ara yeni doğmuş bebeklerin bakışlarından söz eder.

İnanıyorum ki, insanın gerçekliği hakkındaki ilk soru, tam da dünyaya ilk kez açılan o gözlerin seyrinden doğmalıdır.

Embriyoloji bize o gözlerin nasıl oluştuğunu açıklar ama onların içinde pırıldayan kadim ışığı açıklamaktan âcizdir. Rahmin sütümsü zarıyla örtülüyken hareket eden bakış, sanki çok uzak bir dünyadan gelir gibidir.

Varlık buradadır ama henüz tam olarak değil.

Ölüme yaklaşan kişinin durumu da çok farklı değildir. Bir anda bakışı uzaklara yönelir, bir başka ufuk onu çağırmaktadır. O ufuk bizlere, her bakımdan canlı olanlara görünmez.

Evrimin kadim dönemlerinden bu yana, insanoğlu ölümün ardından gelen bir gerçekliğe inanmaya meyilli olduğunu göstermiştir. Mademki her şey var olabilmek için zıddına muhtaçtır, o halde yaşamdan sonrası varsa bir de öncesinin olması gerektiği aşîkârdır.

O halde bir bebeğin ölçülemeyen kısmı nereden gelir?

Ölmeye yatan bir kişinin ölçülemeyen kısmı nereye gider?

Bunu yanıtlarken dürüst olmalıyız. Bu konuda hiçbir fikrimiz yok.

Ruhun yolculuğu yoğun bir ketumlukla örtülüdür, ne araştırma ne ölçüm ne de sınıflandırma yapılabilir.

Bir karanlıktan geliyoruz ve bir başka karanlığa doğru yöneliyoruz.

O halde?

Asla bilemeyeceğimiz bir şey uğruna zaman yitirmenin ne anlamı var?

Günlük hayatın somutluğuna demir atıp oyalanmak en iyisi değil midir?

Evet, eğer yeni doğmuş bir bebeğin bakışları karşısında sarsılmıyorsak, can vermiş biri karşısında sadece organ naklini, verim sağlayacak külleri ya da onun etiyle iştahla beslenecek olan semiz böcekleri düşünüyorsak, böylesi daha iyi olur.

Uykusuz geceler

Uykusuzluk, hayatımın her döneminde en iyi arkadaşım oldu, hâlâ da öyledir.

Daha dört yaşındaydım ve uyumuyordum. Sanki düşüncelerimi söndürecek olan düğmeyi bir türlü bulamıyordum. Başımın içinde gürültülü bir kalabalık vardı ve ben onun zorbalığının esiriydim. Bir noktadan sonra dayanamayıp bana, "Yeter artık!" diye bağırana kadar odayı paylaştığım ağabeyime işkence ediyordum.

Bütün o sorular nereden çıkıyordu bilmiyorum, onların ilk andan itibaren benimle birlikte olduklarını hatırlıyorum. Bu nedenle yeni doğmuş bir bebeğin ruhunun çok uzaklardan geldiğine inanıyorum.

Bir bebeğin oluşumuna etki eden güçler hangileridir, kaç tanedirler?

Mekaniğin güven verici dünyasını terk edersek, bir kez daha aynı yanıt verebiliriz: "Bilmiyoruz."

Uzun yıllar bir keçi sürüm oldu, minik keçiler hiç şaşmadan şubat dolunayında doğarlardı. Demek ki canlıların fizyolojisinde, yıldızların benzer bir etkisi var. Doğumun gerçekleştiği mevsim ve iklim de eminim etki ediyordur.

Ya anne babaya ne demeli?

Çin tıbbı, yeni doğan bebeğin sağlığının, gücünün,

karakterinin, hastalıklara meylinin anne ve babayı birbirine bağlayan ilişkinin yoğunluğundan etkilendiğini çok iyi bilir.

Henüz dünyaya gelmiş bir bebeğin birkaç kilosunda, ne inanılmaz ve anlaşılmaz bir bütünlük var. Hiçbir şey *tabula rasa*'dan daha uzak olamaz!

Her bebek dünyaya elinde uzun mu uzun ve kendisinin deşifre edemeyeceği bir yazının olduğu bir parşömenle gelir. Elbette en büyük pay DNA'ya aittir ama artık epigenetik sayesinde çift sarmal bilgisinin yıkılmaz bir kule olmadığını da biliyoruz. Zorunlu olarak böyle sürmesi gerekirmiş gibi görünen şey ansızın değişebilir ve başka yöne gidebilir.

Geçmiş yıllarımızı altüst eden olağanüstü efsane DNA için geçerli olan budur.

Uzun süre yıldızlar için söylediğimizi belki şimdi DNA için söylemeye başlayabiliriz.

DNA eğim gösterir ama belirlemez.

O halde –sorular mola vermeden birbirlerini izlediğine göre– bizi belirleyen nedir?

Çocuklar, işte o kadar

Anne ve babamın kaygısı veya bazı öğretmenlerin gayreti beni erkenden parlak bir psikoloğun kolları arasına itseydi ben nasıl bir ben olurum?

Benim çocukluğumda sınıflar çok kalabalık olurdu ve çocuklar demir gibi bir disiplinle bir arada tutulurdu. Kişisel sorunlar kişisel, yani gizli kalırdı ve çocuğun kalbinin derinliklerine gömülürdü. Sınıfın içinde kalkıp yürümek, öğretmenin sözünü kesmek söz konusu olamazdı, karşılığında alacağımız cezayı düşünmek bile bizi ürpertirdi.

Evde durum farklı değildi, çocuklar birbirleriyle zaman geçirirlerdi ve anne babayla ilişkinin temelini itaat oluşturmurdu.

Üstelik, benim durumumda olduğu üzere anne baba arasındaki ilişki devasa sorunlar yüzünden hırpalanmışsa, çocukları ilgilendiren her şey ebeveynin hayatının fonuna yansıtılan solgun bir gölge olmaktan öteye gidemezdi.

O dönemde genel olarak kimse bizden herhangi konuda üstün olmamızı beklemezdi. Ne gitar veya dil kursu vardı ne de ümit vaat eden bir spor etkinliğine katılırdık. Bana kalsa piyano çalmayı çok isterdim. Büyük ninenin evinde bir piyano vardı ve elbette dokunmak yasaktı ama küçük odada yalnız kaldığım ilk anda yeşil

örtüsünü kaldırır ve usulca tuşlara dokunurken kendimi bir konser veriyor olmakla kandırırdım.

Müziğin yalnızlığıma harika bir arkadaş olacağını sezinliyordum. Müzik dersi almak gibi bir arzu asla dudaklarımın ucuna kadar varamadı. Yanıtı zaten biliyordum, bu nedenle susmam iyi olurdu.

Çocuklar okula gitmeliydi, ödevlerini yapmalıydı, avluda futbol ya da saklambaç oynamalıydı, en çok az ötedeki otları yoluk parka gidip patenlerin üzerinde debelenmeliydi.

Oyun hep aynıydı.

Kurtlar, kuzuları kovalıyordu.

Roller daha büyük çocuklarca belirlenirdi – ben kurdum, sen kuzusun.

Benim hep kuzu olduğumu söylemeye gerek bile yok.

Kurtlar ve kuzular

Atmışlı yılların başında akran zorbalığı kavramı henüz çok uzaklardaydı.

Zorbalar vardı, zorbaların kurbanları vardı ve birinciler dünya var olalı güçsüz olanlara hırsla saldırma konusunda son derece neşeli bir coşku hissederlerdi. Bütün çocukluğumu endişe içinde, güçlü, kurnaz, sadist olanların şiddetinden kaçışım belirledi.

Günün birinde yatağımın yanında bir peri belirseydi ondan tek bir dileğim olurdu: Görünmez olmayı, saydamlaşmayı isterdim. Kimse havayı yakalayamayacağına göre, kimse beni oradan oraya vuramazdı.

Uysallık, ruh derinliği, bu niteliklerden yoksun olanların sapık dikkatlerini mıknaş gibi çekerdi.

Güçlüler dünyası daima, ötekiyle ilişki kurmanın farklı bir yönü olabileceği kuşkusunu silmek ister. Sürü hiyerarşisi genetik ve her ortamda mutlak olarak yaşamaktadır.

Günümüzde bu sorun –çocukların yüreklerini ve akıllarını milyonlarca, milyarlarca saatlik görsel çöplüğe döndüren televizyon ve internet sayesinde– olağanüstü bir ciddiyet kazanmıştır.

Bir zamanlar referans noktası Kızılderili Apaçilerin işkenceleri ya da kurt sürüsünün eğlencesiyken şimdi aş-

maya çalışılan modeller başarılı Camorra üyeleri, seri katiller, cinsel sapıklar oldu.

Duyarlı, uysal, eğitime düşkün bir çocuğa sahip olmak çok zor. Sürü onu kendi alçak düzeyine indirmek için elinden geleni yapacaktır.

Kirletmek, küçümsemek, her türlü farklılığı silmek.

Farklılık çoğu zaman cinsel kimlikten değil, ruhun tatlılığından kaynaklanır.

İçinde bir tedirginlik hissetmek, gizemli, yüce ve güzel olana karşı açık olmak veya sadece belindeki kemerin alçak ufku dahilinde yaşamak.

Mücadele sonsuzdur ama giderek daha eşitsiz bir hal almaktadır çünkü kuzuların büyük bölümünden o biricik ve gerçek huzur alınmıştır ve o huzur Büyük Kuzu'dan gelir.

Kaderin bir cilvesi mi?

Yedi-sekiz yaşlarındayken bir psikoloğun karşısına otursaydım, ona ne diyebilirdim ki?

Belki bana bir kız çocuğu olarak davranılmasını reddedişimi zarifçe sorgulardı ve ben uzun bir sessizlik içinde ayaklarımı inceledikten sonra aslında tek arzumun Kanada'ya gidip kırmızı ceketlilere katılmak olduğunu dile getirmekten başka bir şey yapamazdım. Gerçekten de o zamanlar sessizlik içinde, daimi olarak ormanların yeşil katedralini inceleyerek geçirilecek bir hayattan daha güzelini hayal edemiyordum.

Ama bunu ona söyleyemezdim elbette.

Sadece gözlerimi yerden ayırmadan bacaklarımı sallamayı sürdürürdüm.

Belki sonra bana uzun ve bitmek bilmeyen ağlayışlarımın buna mı bağlı olduğunu sorardı ve ben onu mutlu etmek için evet derdim. O da, kaderin bir cilvesi olarak yanlış bedende yaşayan kişiliğe ilişkin notlarını alırdı özenle; belki beni yavaş yavaş hayal ettiğim kişi olmaya dönüştürme yolunda bir terapi sürecine yönlendirirdi. Ben eve içimde, yüreğimi ve ciğerlerimi kemiren kara bulutla dönerdim. Zemine yatar, ağlama perdemi açar ve saatlerce kapatmazdım. Hiçbir şey görmemiş, hiçbir şeyi anlamamış bir kişi daha.

Daha önce de defalarca bana, “Neden ağlıyorsun?” sorusunu yönelttiklerinde hıçkırıklar arasında şu yanıtı verirdim: “Bilmiyorum!”

Bu hem doğruydu hem değildi.

İçimde kapkara bir yumak vardı ama bu masum bir yün yumağı değil bir yılan yumağıydı. Kâh uyuyor kâh uyanıyordu. Uyandığında süzölüp boğazımı ve diyaframımı sarıyor, beni boğmaya çalışıyordu.

Soranlara şu yanıtı vermem gerekirdi: “Ağlıyorum çünkü içimde bu düşman var ve bu düşman bende büyük bir korku yaratıyor.”

İyi de böyle bir ruh halinin varlığından şüphe bile duymamış bir kişiye bu korkudan nasıl söz edebilirdim ki?

Pek çok kusur

Dünyaya ilk toslamam anaokulunda oldu.

Orada, birkaç gün içinde derin münzevilik hevesimi anlamış olmalıyım. Yapılması gerekenleri bir türlü anlamıyordum, yaşıtlarımla bir türlü ilişki kuramıyordum. Ötekiler için eğlence olan benim için dışarıda kalma kaygısından ibaretti. Öğretmenim yıl sonunda anneme, “Bu kız size çok büyük sorunlar yaratacak,” demişti, “hayatını akıl hastanesinde sonlandırması bile olasılık dahilindedir.”

O zamanlar siyaseten doğruluk denen o yapışkan ahlaksızlık, henüz insan ilişkilerini kirletmek için sahaya inmemişti. Ekmeğe ekme, şaraba şarap denen şahane bir sistemle gerçekliğe demir atılmış durumdaydı.

Öğretmenin sözleri annemin doğduğundan beri bildiği şeyi doğrulamaktan başka bir etki yaratmamıştı. Bana sık sık, “Daha ilk ağlamandan bir şeylerin yolunda gitmediğini anlamıştım,” derdi.

Utancın damgası, lekesi, gölgesi.

Yeni milenyumda doğmuş olsaydım anne karnında olduğum anda DNA analizlerine mahkûm edilirdim. O sevimli sarmalda pek çok kusur vardı – intihar, alkolizm, delilik. İyi olarak ne görürlerdi bilmiyorum, hiçbir konuda kendiliğimden parıldamadım.

Beethoven da olasılıkla benzer bir sonla yüzleşirdi. Genlerinde alkolizm ve sağırılık olan bir çocuk dünyaya getirilmemelidir! Ya büyük piyanist Petrucciani'ye ne demeli? Cam kemik hastalığından mustarıptı ve ona geçit verilmezdi. Ya Rimbaud? Ya Baudelaire? Ya Van Gogh? Eminim onların DNA'larında da utanç verici kırıntılar olmalıydı.

Toplumun beklediği mükemmellik onayı, mükemmel olmayana geçit vermez.

Önümüzde uzanan dünyada huzursuzluğun söz hakkı yoktur.

Varsa da, bu sadece onu kısa sürede yok edecek bir ilaç için yalvarılmasına yarar.

Bireyler ve insanlar

Artık kabul edilen tek farklılık, cinsel farklılıktır.

Eskiden en iyi durumda hoşgörülen ve sessizce geçiştirilen şey, günümüzde kabul edilmekle kalmıyor, doğal gözüyle bakılıyor.

Elbette insanlar arası ilişki uygarlığında ileri bir adım atıldı ama ben bu adımın derinliklerinde inceden bir çıtırtı duymadan edemiyorum.

Yetmişli yılların kızıyım, duygusal eğitimim, en mutlak özgürlükçü atmosferde gerçekleşti. Belki de bu nedenle farklılığın evcilleştirilmesini şaşkınlık içinde izlemekten başka türlüünü yapamıyorum. Benim zamanımda gerçek bir dehşet olarak görülen şeyler inatla isteniyor: evlilik, konfetiler, kayınvalide ve kayınpederle pazar yemekleri. Bu eğilim değişimi nasıl mümkün olabildi? Şimdiye dek normallik olarak görülen şeye öykünmeye can atan farklılığın anlamı nedir?

Her duygusal ilişkinin azami saygıyı hak ettiğine inanırım –çünkü ötekine açık olmak ve ona kucak açmak doğamızın en gerçek ve derin işaretidir– ama bu yeni zorunlu “farklılık” dayatmasının bizi daha klostrofo-bik gerçekliklere itme tehlikesini barındırmasından da korkarım.

Bireyin doğrusallığı, insanın karmaşıklığı karşısında

üstünlüğü ele geçirdi ve “hak”lara olan bu eğilim, doğrudan bu “aile olma” durumunun ürünüdür.

Birey için, birinin hakkı herkesin hakkı olmalıdır; oysa insan, ölüm dışında hayatta hiçbir demokrasi formu olmadığının bilincindedir.

Hazin karnavallar

Karnavalı asla sevemedim, bende yarattığı tedirginlik sirkteki hayvanların sergilenişi karşısında hissettiğimden farklı değildi. Orada hayvanlar vahşiliklerini yitirmiş gibi hareket etmek zorunda bırakılırken, karnavalda da abartılı bir eğlencenin taklidini yapma zorunluluğu vardı; sirkteki palyaçoların sergilediğinden farksız bir şekilde insan, kendi olmaktan uzaklaşıyordu.

Kendi giysilerim bende rahatsızlık yarattığından bir başkasının kılığına girmek aslında beni biraz rahatlatmalıydı; sorun şu ki benim zamanımda kostümleri çocuk değil ebeveyni seçerdi ve genellikle daha büyük bir kuzenin kostümünü giymek zorunda kalırdık.

Hatırladığım bir *annus horribilis*¹ karnavalında Kırmızı Başlıklı Kız kostümü düştü şansıma. Şenlik yerine ulaşmak için yürümem gereken yol, hayatımın en uzun yollarından biri olarak hâlâ aklımda. Büyükanneime götürdüğüm yiyecekleri koyduğum hasır sepeti elimde sımsıkı tutuyordum, başımda gülünç bir bone vardı, sırtıma sözde pelerin niyetine kırmızı kareli bir masa örtüsü bağlanmıştı ve ben bu kılıkta duvarların dibinden süzülüyordum.

1. (Lat.) Korkunç yıl. (Ç.N.)

Az sonra kurt tarafından yenip yutulacağını bilen Kırmızı Başlıklı Kız'ın eğlenmesi nasıl beklenir?

Kovboylar, Kızılderililer, Zorro eğlenebilirlerdi; prenses gibi giyinmiş kızlar da kendilerince mutlu olabilirlerdi ama kaderinde kurban olmak olan biri hangi oyuna katılabilirdi? Sen orada dur ve kurdu bekle!

Hiç kimsenin aklına benim aslında kurt olmak isteyeceğim gelmiyordu – hafif adımlar, sarı gözler ve daima yıldızların altında uyuma özgürlüğü.

Bir rolü üstlenme zorunluluğu; işte hayatın bizi çoğu kez içine ittiği koşul da bu değil mi zaten?

Bir gün, yüzümüze bir maske takmamız gerekiyor ve sonra onu çıkarmayı unutuyoruz. Maskeli yaşamının kendine göre avantajları vardır. Ama sonra kaçınılmaz olarak önce sessizce ve sonra giderek daha gürültülü bir şekilde tedirginlik içimizi kemirmeye başlar. Bu tedirginliğin içinde kırgınlığın hüznü yeli esmeye başlar. Hayat anlamsız bir sahne oyunudur!

Bu konuda ne vasat edebiyat vardır!

Anlamsızlığı kutlamadan önce kendimize, hiç anlamı aramaya başladık mı, diye sorma cesaretini gösterebildik mi?

Bütün öteki kızlar gibi

Küçük düşürücü Kırmızı Başlıklı Kız duygusunu, belki de en hararetli şekilde on beş yaşıma doğru deneyimledim.

O yaşta serbest dolaşıma çıkmış bir kırmızı ceketli gibi giyindiğim takdirde yaşıtım olan kızlarla duygusal rekâbette başarılı olamayacağımı idrak etmeye başladım.

Kalbim bir delikanlı için çarpmaya başlamıştı ama ondan karşılık göreceğimden emin değildim. Bana son derece güzel görünüyordu, bense kendimi mutlak olarak yetersiz hissediyordum. O koşullar altında nasıl yakalayabilirdim onun bakışlarını?

Böylece bir gün bir süredir dolabımda toz içinde duran bir jean eteği piyasaya çıkardım ve ertesi sabah hesaplı bir soğukkanlılıkla sıradan olmayı sağlayacak aracı üzerime geçirdim.

Soğukkanlılık apartman kapısından çıkana kadar sürdü. Henüz kapalı duran dükkân kepenklerine sürtünerek yürürken onların beni yutmasını umuyordum. Okulda sıramdan hiç kalkmadım ve utanç kızarıklığı beş saat boyunca yanaklarımı al al etti.

Çıplak bacaklarımdan utanmıyordum, baştan çıkarma denen soysuz gerçeklik adına kişiliğimin en derin özelliğinden vazgeçmiş olmaktan utanıyordum. Sana sa-

hip olmak için, aslında olmadığım beni sergiliyorum, aynı taburenin üzerinde duran kaplana benziyorum. Üstelik o bunu kırbaç zoruyla yapıyor.

Eve döner dönmez eteği üzerimden adeta yırtarak çıkardım. Sevgili blucin pantolonuma, sevgili kazağıma kavuştum!

Daha sonra söz konusu olan çocuğun kalbini yine de kazandım. Bir süre sonra el ele yürürken ona sordum:

“O gün beni etekle görmüş müydün?”

“Ah evet, korkunç bir şeydi! Bir günlüğüne de olsa senin de bütün öteki kızlar gibi olduğun dehşetini yaşadım.”

Karmaşanın evlatları

Erkek olmak, dişi olmak, yarışmanın koşulları nedir? Erillik ve dişilik neye bağlıdır?

Bu ikisi arasındaki ayrımın ilk basamağı elbette anatomidir ama bu sadece bir basamaktır, ondan sonra tırmanılması gereken koca bir merdiven vardır.

İlk günden cilveli, o yaşta minik cüretkâr bakışlar fırlatmayı bilen, güzelliklerinin ve onu kullanma biçiminin gücünün farkında olan kız çocukları vardır; bazı kızlar ise gizlenmeyi sever kendilerini çirkin ve yetersiz hissettiklerinden bedenlerini örtme gereksinimini duyarlar.

Aynı şekilde ilk andan erkek olduklarını aşikâr eden, dudaklarıyla “brumm brumm” sesi çıkararak mekanik olan her şeye mutlulukla koşan, karşılarına çıkan her topa vuran erkek çocuklar vardır. Ama aynı zamanda renklerle oynamayı seven, bir resmi incelemek için sessizce oturan erkek çocuklar da vardır.

Kim gerçekten erkektir, kim gerçekten dişidir?

Hepimiz karmaşanın evlatlarıyız ve her birimiz –kendi özgünlüğüyle daimi olarak aydınlanan kişi olarak– kendi kişiselliğimizi farklı bir şekilde ifade ederiz.

Günümüz modasına uyarak belirsiz olanın kucağına atılmak değildir söz konusu olan ama artık çağdaş manzaradan çekilmiş olan bir kavramı gündeme getirmektir.

O yürüyüş kavramını.

Bir insanın hayatı –her şeyden önce– bilinçli olma haline doğru bir yürüyüştür ve bu çalışmanın önemli bir bölümü, başlangıçtan beri içimizde kulakları tırmalayan ve çarpışan zıtlıkları uyuma sokmakta yatar.

Bu da insanın bedenini dıştan dönüştürerek değil daha çok kendi varlığının derinliklerini araştırarak olur.

Eril olan her şey içinde dişil ilkeyi de barındırır; aynı şekilde dişilin içinde de eril vardır.

Zamanımızın pek çok duygusal gerçekliğinin kargaşası bundan da kaynaklanır. Zıtlar, birbirlerini uyumlu bir birliktelik halinde bütünleyecekleri yerde hemen aynı planda yer alıp rekâbete giriyorlar.

Bu rekâbet içinde de kazanan olmuyor, daha çok tek bir yenilgi oluyor.

Aşk.

Sınırsız bir çeşitlilik

Don Quijote'nin yel değirmenleriyle savaşıması gibi ben de sorularla mücadele ediyordum. Tam bir soruyu alt ettiğimi sandığımda işte hemen bir yenisi çıkıyordu karşıma; daha vahşi olan bu soru beni sırtımdan vuruyordu.

Yeryüzünün doğasını –herkesin görmezden geldiği ama benim her soluğumda çığırını işittiğim o ateşten yüreğin bitmek bilmeyen tehdidi– öğrendikten sonra toprağın üzerinde var olan her şeyi tanıma arzusuna kapıldım.

Şehirde yaşıyordum, en rahat gözlemleyebildiklerim insanlardı ve bu da beni pek rahatlatmıyordu. Mümkün olduğu anda yaşlılarımdan çok, zayıf ve hasta yaşlıların arkadaşlığını yeğliyordum. İçten içe paylama taşıyan bir ifadeyle bana sürekli aynı şey soruluyordu: "Hiç eğlenmiyor olman mümkün mü?"

Benim eğlencem bakışın ulaşamadığı yerlerdeydi. Benim –ifadesi tam olarak bu kelime olmasa bile– eğlendiğim yerler, yaz tatillerimde Carso bölgesi, büyükanne-min ve büyükbabamın yanı, dağ gezileri ya da deniz kenarıydı. Okulun huzursuzluk verici karabasanından özgürleşmiş olmak zaten hafifletici bir etkendi ve buna bir de çevremdeki doğanın bütünlüğünü gözlemlemenin verdiği derin sevinç ekleniyordu.

Şehirde sadece parkın yoluk çalıları, güvercinlerin ve kumruların takıntılı ve insanın içini karartan gurultuları vardı ama açık alanlarda her şey farklıydı. Karata-vukların yürek delici ötüşleri, ispinoz kuşları, baştankaralar, alakargalar, ağaçkakanlar, saksağanlar, kırlangıçlar ve pencere kırlangıçları vardı.

Elbette ben bu adların hepsini tek başıma öğrenmek zorunda kaldım çünkü yetişkinlere, “Bu nedir?” veya, “Şu nedir?” diye sorduğumda bana baştan savma bir yanıt veriyorlardı: “Bir kuş!” Ancak kırlangıçların ve karatavugun adını büyüklerimden öğrenme ayrıcalığını elde etmiştim.

Demek ki beni çevreleyen dünyada müthiş bir çeşitlilik vardı ve bu çeşitlilik beni bir kez daha kendimi sorgulamaya itiyordu.

Neden bu kadar çok form vardı?

Ve nasıl oluyordu da her bir formun kendine ait bir adı vardı?

Kim vermişti bu adları onlara?

Form ve ad arasında nasıl bir ilişki vardı?

Ağaçkakana kakan adı verilmeseydi yine ağaçları kakar mıydı?

Ve ben adım Carla olsaydı da, Susanna olur muydum?

Düzen gereksinimi

İnsanların varlığı içimde farklı derecelendirmelerle tedirginlikten dehşete uzanan bir huzursuzluk yaratırken canlı ama sözden azade olan her şeyle kurduğum ilişki bana bir huzur ve derin bir suç ortaklığı duygusu veriyordu.

Bir çayırda otururken mutluydum; aynı mutluluğu kumsalda denizin kumu yaladığı çizgide kabuk toplarken de yaşıyordum.

Yosunların arasında bir denizatinin ahenkle devindiğini ilk kez gördüğüm anda nasıl da hop etmişti yüreğim. Ya dipteki kumların üzerinde bir görünüp bir kaybolan denizyıldızlarına ne demeliydi?

Ve deniz kabukları! O yuvaların oluşumunda nasıl da harika bir kusursuzluk vardı! Yapımlarında nasıl bir gizem barındırıyorlardı! Ben onları toplamadan önce birinin onların içinde yaşamış olduğunu biliyordum ama o birisi artık yoktu. Nereye gitmişti? Ev mi değiştirmişti? Evin sahibi mi yaratmıştı o harikulade kıvrımları yoksa benim parkta bisiklet kiralayabildiğim gibi o da denizin dibindeki herhangi bir yerde mi kiralamıştı bu kabuğu?

Benim derin düzen gereksinimim yatışma gücünü, geçici de olsa gözlerimin önünde olan her şeye doğru bir ad verebilmekte buldu. Kategoriler, ilişkiler belirlemek,

yaşayan her gerçekliği ona uygun yere yerleştirebilmek benim için tatlı bir sakinleştirici işlevini üstleniyor, günlerime çok az da olsa bir istikrar sağlıyordu.

Söz konusu olan geçici bir istikrardı çünkü bütün bu gözlemlene takıntılı bir insanın soğukkanlılıkla kategorize etmesine değil, anlam arayışı olan birinin bitmek bilmeyen şaşkınlığına dayanıyordu.

Zamanla, bütün adları öğrendikten, işlevlerini anladıktan sonra uykusuz gecelerin sessizliğinde zihnimde tek bir soru belirmeye başlamıştı.

Kim yaptı bütün bunları?

Ve “Kim?” sorusuna elbette sadık kölesi “Neden?” eşlik ediyordu. Kim yarattı bu dünyayı ve neden?

O dönemde internet yoktu, televizyondaki o cılız çocuk programları da bu konuları ele alacak değildi. Öğretmenime sorsam –bütün bilgilerin anahtarı ondaydı– eminim ilk soruma “Tanrı” yanıtını verecekti.

Ama ikinci soruyu sorma cesaretini asla bulamayacaktım.

Sayıların sayısı

“Tanrı kimdi?” diye soruyordum kendime. Kilisede verilen derslerin yüzeysel bilgilerini edinmeden –yani gökyüzünün bir yerlerinde oturan o uzun aksakallı beyle temas kurmadan– önce Tanrı’nın bir sayı olabileceğini düşündüm.

O zamanlar takıntılı bir şekilde çarpım tabloları ezberleniyordu ve bir sayıyı bir ötekiyle çarparak geçirdiğim saatler sırasında içimde tutuşuveren düşünceye göre, Tanrı bütün ötekileri içinde barındıracak ve yaratacak kadar büyük bir sayı olmalıydı.

Eğer her şey, sınıftaki sıraları, parktaki salıncaklar, papatyanın taçyaprakları sayılabiliyorsa, neden ilk başta her şeyin içinden çıkmış olduğu bir Süper Sayı olmasındı ki?

O Sayı’yı keşfetmek, her şeyin kökenini keşfetmek anlamına gelecekti ve her sorum olağanüstülüğün seyri sırasında dinecekti.

Böylece, büyük girişimlerden hiçbir zaman korkmayan ben, odamın sessizliğinde saymaya başlamıştım. Zaman konusunda tutumlu olmak için zaten bildiğim ve oldukça büyük bir sayıdan –1.000– başlamıştım ve oradan ilerlemiş; sonu olmayan bir mantra gibi sayıları bir bir saymaya başlamıştım.

Onluklar birbiri ardına tekdüze yineleniyordu, bu döngü zamanla içimde bir kuşku yaratmaya başladı.

Evet, sayılar giderek büyüyordu ama bu büyüklük içinde bilinmeyen bir şey yoktu. İlerlemede tam bir düzen vardı ve bu düzen içinde olağanüstü olanı yakalayiverme umudum giderek uzaklaşıyordu. Aslında tüm basamaklarını bildiğim bir merdivenden tırmanmaktan başka bir şey yapmıyordum. Umutsuzluğa kapılmadan sebat edersem belki eninde sonunda en büyük sayıya gelebilecektim ama bunun müthiş bir olay olduğu konusunda beni kim uyaracaktı? Yediden sonra hep sekiz, sekizden sonra hep dokuz geliyordu.

Tek umudum Sayıların Sayısı'nı telaffuz ettiğim anda her şeyin flipper oyunundaki gibi titremeye ve çınlamaya başlaması ve zihnimde ışıklar yakmasıydı; işte o andan itibaren artık benim için gerçeklikle ilgili bir sır kalmayacaktı.

Zaten en baştan beri hayatımın en büyük tutkusu bu değil miydi?

Canlı olandan canlı olmayana

Anlamak, bilmek, tanımak.

Ama neyi anlamak, bilmek, tanımak?

Madde dünyasını elbette.

Peki, madde dünyası yüreğimin peşine düştüğü tüm yanıtları verebilecek miydi bana?

Çiçeklerin adlarını bilmek, taçyapraklarının güzelliğini seyretmek, solma süreçlerini bir an için bile durdurmaya yaramıyordu.

Pazar günleri avdan döndüğünde, annemin ve arkadaşlarının mutfak masasına dizdiği o ölü kuşlara ne demeliydi? Miniciktim, iskemleye tırmanırdım ve özenle elime alırdım onları. Tüyleri yumuşacık olurdu ama başları cansız yana düşerdi. Ne kadar soğuk olurlardı ve ne farklı bir soğukluktu o! Ya gözleri? Minik parmaklarımın onları yeniden açmak için gösterdiği ürkek çaba hiç işe yaramazdı. Canlı kuşların başlarında görmeye alışık olduğum o parlak, kara, canlı, ince burgu sonsuza dek sönmüş olurdu. Onlara tatlı tatlı sözler fısıldamam, formika masaya uzanmış bedenlerine yumuşakça üflemelerim işe yaramıyordu.

Canlı olan her şey gün geliyor, canlı olmayan bir şeye dönüşüyordu. Hayvanlar, çiçekler bir anda hareketsiz oluveriyorlardı. Onları tanıyordun elbette ama artık kendileri değildi.

Çekip gitmiş olan bir yanları mı vardı, diye soruyordum kendime, yoksa hepsi giderek katılaştı, giderek soğuyan o maddenin içinde sıkışmış duruyor muydu?

Peki serçelere ve ardıçkuşlarına olan bu durum insanlara da oluyor muydu? Günün birinde annem ve babam da böyle yere uzanacaklar ve soğuyacaklar mıydı?

Ansızın zihnimde beliriveren bu varsayım beni altüst etmişti.

Nasıl dayanacaktım o acıya?

Kabullenmeyi başaramıyordum.

Bu korkunç kaygımı yatıştırmak için bir takım ritüeller geliştirmiştım. O çekmecede kaç çorap vardı ve ne renktiler? Buzdolabında kaç yumurta vardı? Geceleri sürekli kalkıyor ve bunları kontrol ediyordum. Bir hatam sonu getirebilirdi. Kaderlerimizin ipini elinde tutan acımasız ve gizli ilahın istediğı buydu işte.

Zihin ve yürek

Ezelden beri kafamın içini dolduran soruların zihinimden değil yüreğimin hoşnutsuzluğundan kaynaklandığını işte o an kavradım. Soruları soran yürekti ve onun emrinde olan zihin bazen yüzsüzce, bazen bulanıka onu yanıtlamaya çalışıyordu. Yürek korku yaratıyordu, yürek gözyaşları yaratıyordu ve düşüncemin işleme ko-yabileceği hiçbir didinme bu daimi tasa halimi dindir-meye yaramayacaktı.

Eğer lm her şeyi yok ediyorsa, hayatımız örümcek ağına düşen zavallı sineklerinkinden pek farklı değildi. nce başlarına geleni anlayamadan, sonra da öfkeyle bir süre vızıldııyor, bütün gleriyle kurtulmaya çalışıyorlardı ama bu, durumu ktleştirmekten başka bir şeye yaramıyordu.

Örümcek bir kenarda duruyor ve bekliyordu.

Sonra ansızın, şimşek gibi avının üzerine atlıyor ve az sonra onun lahdine dönüşecek olan ipeksi telle sarmaya başlıyordu onu.

Demek ki hepimizin üzerinde bizi tehdit eden bir iplik geriliydi. Dünyaya geldiğimiz andan itibaren o sabırlı tuzak bizi bir yerlerde bekliyordu. Kimi önce kimi sonra düşüyordu, kimi az çırpınıyordu kimi çok; ama son herkes için aynıydı.

O halde hayata nasıl bir anlam yüklenebilirdi?

Zaman tarafından belirlenmiş insani düzene uysalca boyun eğmeli miydik? Bu yeterli olacak mıydı? Belki de önemli olan asla durmamak, geceleri izlememek, sessizliğe gömülmemek, yıldızlı gök kubbeyi incelememek, uçurumdan aşağı asla bakmamaktı. Arabalara koşulan atların gözündeki gözlüklerden takmış gibi hep dümdüz ilerlemekti.

Bakışları yukarı kaldırmamak, yere çevirmemek.

Nitekim bir gün bakışlarımı yere diktiğimde çalılaların arasında ölü bir kızılgerdan kuşu bulmuştum. Onu yerden almış ve bedeninden geriye neredeyse hiçbir şey kalmadığını görmüştüm: Kara ve kızıl kınkanatlı böcekler gayretle çalışmışlar, etini soymuşlar ve geriye yalnızca incecik kaburga kemikleri bırakmışlardı. Ve o kemikler benim gözümde bir katedralin ana girişlerine dönüşmüştü.

İçinde kimsenin ilahiler söylemediği, kimsenin org çalmadığı, kubbesi altında yalnızca benim adım seslerimin yankılandığı ıssız bir katedraldi bu.

Biz yalnızca toz değiliz!

Ölümle ilk temasım kulağıma fısıldanan bir sesle ilintilidir: “Bepi Dede öldü.” Daha okula gitmiyordum, belki anaokuluna yeni başlamıştım ve o sözler bir bilmece gibi yankılanmıştı.

Tek gözlemleyebildiğim, aile yemeklerinde dedemin –aslında büyük dedemdi– sofradaki yerinin boş kalması olmuştu. Sofraya, belki de yüksek bebek iskemlesine oturtulduğum günlerden onun yüzünü, beyaz ve gür saçlarını, Dalmaçya kökenini ele veren yüz çizgilerini, delikli sandaletlerini, ütü çizgisi olan gri pantolonunu, bol ve beyaz gömleğiyle örttüğü koca göbeğine taktığı kemerini hatırlıyorum.

İkinci temas yıllar sonra oldu.

Geleneksel olarak haftada bir gün babaanneme yemeğe giderdik, sonra ansızın gitmez olduk. Babaannem kalp hastasıydı ve zihnimde ona ait görüntüde solgun, yastıkların arasında gömülmüş yatan bir kadın vardı. Sekiz yaşına gelmiştim ama yine de doğrudan sorular sormaya cesaret edemiyordum.

Ancak iki yıl sonra babamın beklenmedik ortaya çıkışlarından birinde, odamda yaptığım pek çok genel provadan sonra, aklımdaki soruyu dile getirme cüretini gösterebilmişim: “Babaannem öldü mü?”

Ah, beni yanıtlayıştaki o gülümsemede nasıl da bilmişlik vardı.

“Ölü ya da diri olmasının ne önemi var? Bizler önce oluşan, sonra eriyen tozlardan başka bir şey değiliz. Bu iki koşul arasında ayrım yapmamak bilgelik olur, daha da bilge olmak istiyorsan hiçbir şeye bağlanmaman gerekir.”

Okul yılının son günleriydi, benim için bir neşe kaynağı olan sandaletlerimi giymeye başlamıştım; karşımızda da mevsimin dondurmalarını gösteren renkli bir tabela vardı.

Kurtarma filikası gibi o tabelaya yapıştığımı hatırlıyorum.

Bütün varlığım babamın sözlerine isyan ediyordu.

Tutkuyla yaşamaya degecek pek çok şey vardı; önce yenmeyi bekleyen dondurmalar, sonra suya atlayıp yüzeceğim deniz mevsimi; anneannemin yanında geçireceğim tatilim, orada bineceğim bisikletim, gelecekte kesinlikle sahip olacağım bütün köpekler, kediler, hayvanlar sırada bekliyordu.

Ölümün yok edici kudretini daimi olarak düşünme karşın ben toz olmak istemiyordum, hem beni çevreleyen dünya da pek toza benzemiyordu.

Çiçeklerin güzelliği toz değildi.

Seherde parıldayan ışık toz değildi.

Ezelden beri yüreğimde çarpışan duygular toz değildi.

Babamın ağlayışı

Babam ansızın ve dramatik biçimde öldü ve ölümü medyanın skandal hasretini körükledi.

Her ne kadar kendisi “evre değiştiren toz” olduğuna inansa bile biz güvenlik güçlerinin yardımıyla gizlice kilisede ona bir cenaze töreni düzenledik. Tanıdıklarının pek çoğu benim bu “küstahlığıma” şaşırmışlardı ama babam vaftiz edilmişti, birinci ve ikinci komünyonunu almıştı, aksini belirttiği bir vasiyet de bırakmadığına göre ona Hıristiyan âdetlerine uygun bir tören düzenlemeyi aklımdan bile geçirmedi.

Tören sırasında koronun solisti şahane sesiyle yarı boş kilisede ilahi söylerken onun ruhsal şaşkınlığını hissettim.

Sanki babam çocuksu bir hayretle, “Bütün bunlar benim için mi?” diye sorar gibiydi. “Gerçekten benim için mi? Yani ben bu kadar önemli miyim?”

Görüştüğümüz son seferlerden birinde bana söylediklerini anımsamadan edemedim. Roma’nın gürültülü lokantalarından birinde yemek yiyorduk ve o ansızın bana şöyle bir itirafta bulunmuştu: “Biliyor musun, sık sık Isa’yı düşünür oldum. Ve onu, onun yalnızlığını düşündüğümde içimden ağlamak geliyor.”

O anda gözlerinde, gözyaşlarından önce beliren bir

sulanma belirdi ve ben ne yapacağımı bilemedim. Ben onun kinizmine, duyarsızlığına, umursamazlığına alışkındım.

Bu ağlama karşısında ne yapacağımı bilemedim.

Bu bir çocuğun, masum bir çocuğun ağlamasıydı. Sanki beklenmedik bir anda bir vizyon görmüş birinin ağlamasıydı. Toz vardı kesinlikle ama onun birincil görevi mobilyaların üzerinde birikmekti.

Cenaze töreni şahane bir eylül günü yapıldı. Tabuta, mezarlığa kadar eşlik ettik, asırlık çınar ağaçlarının arasında uzanan yolda sessizce yürüdük.

Eve döndüğümüzde köyümüzün insanları, bu özel gün için gerçek bir şölen hazırlamışlardı: Lazanya, yabandomuzu, mantar, turta ve bol bol şarap; biz de onun şerefine yedik ve içtik.

Eğer insani gerçekliğin derin anlamını anlayabilirsek hayat ve ölüm birbirlerine harmanlanıyor ve daimi olarak hayretten başka bir şey uyandırmayan bir dansa dönüşüyorlar.

II

ÖLÇÜLEMİYEN KISIM

Bir ses

İçimde, en baştan beri bir ses vardı.

Hiç durmadan beni sorgulayan ve dışarı çıkabilmek için sözcüklere gerek duyan bir ses.

“Olağanüstü erken bir yaşta konuşmayı öğrendin,” derdi annem sık sık, “ne yazık ki neredeyse aynı anda da kestin.”

Çocukluğumun büyük, bitmek bilmeyen, münzevi sessizliği. Bu, ağzıma ait bir sessizlikti, yüreğime değil. Kişiliğimin en gizli derinliklerinde diyalog susmak bilmiyordu ve kulakları sağır edecek bir yoğunlukta ydı. Yarıdılış olarak olağanüstü bir gözlem yeteneğim vardı –hâlâ var– buna ek olarak da şahane bir belleğe sahiptim.

Tutarlı olmayan her şeyi görüyordum.

Neye tutarlı?

Ezelden beri yüreğimde çırpınan o gerçeklik hasretine tutarlı.

En büyük Sayı yı, öteki sayıları üreten Sayı'yı aramam, bütün evreni ayakta tuttuğunu sezinlediğim varlığa bir çehre kazandırmak içindi. Çevremde kimseler bu tür şeylerden söz etmiyordu, bu nedenle ben arayışımı el yordamıyla sürdürüyordum; bu arayışında eninde sonunda kusur denen dramla karşılaşmam kaçınılmazdı.

Sayılar mutlak olarak mükemmeldiler ama ya insanlar?

Büyüdükçe, insanların içinde onları sayılardan ve çiçeklerden çok farklı kılan bir şeyler olduğunu sezinlemeye başlamıştım. Çiçeklerden, minerallerden, doğanın, kendi içinde hayranlık uyandıran ve gizemli bir kesinlik üreten her parçasından farklıydı. Bir papatyanın taçyapraklarının dizilişindeki veya bir kuvars kristalinin yapısındaki titiz düzeni insanlarda göremiyordum.

İnsanlar arasında öngörülemeyen bir çeşitlilik vardı ve bu çeşitlilik olumsuzdan yana meyilliydi.

Kıskançlık, kötülük, zorbalık nereden kaynaklanıyordu? İnsanın gündelik fesat sıradanlığı karşısında mutlak olarak savunmasızdım. Demek ki ölümün büyük girdabı bile varoluşumuzun tek tehdidi değildi. Daha küçük, daha önemsiz, daha az tanımlanabilen ama aynı derecede mahvetme gücü olan başka tehditler de vardı.

Aşk enkazı

Sevgi dolu bir çocukluk, sanırım bir dalgıcın ya da astronotun özel giysisi gibidir.

Bedenimiz ile dış gerçeklik arasında, gerçekliğin bizi düzene koymaya karar verdiğinde attığı bir darbeyi yumuşatacak, dahası geri püskürtecek bir boşluk yaratır.

Bu özel tulum olmadığı zaman işler oldukça şiddetli biçimde değişiyor; havadaki en küçük titreşim bile yıkıcı yaralar üretebiliyor.

Annem ve babam, eskiden hep olduğu üzere, çok genç yaşta birbirlerine sıırsıklam âşık olarak evlenmişler. Annem ergenlik yaşlarından beri bir aile kurmaktan başka şey düşünmemiş. Okul arkadaşları mimar ya da hekim olma hayalleri kurarken o şöyle dermiş: “Ben anne olmak istiyorum, hepsi o kadar.”

Evlilik fotoğraflarında yüzü umut ve mutlulukla ışıldar. Bir sürü çocuğu olsun istermiş. Ölümünden sonra bir çekmecesinin içinde, ellili yılların ünlü elişi dergisi *Mani di Fata*’dan kestiği resimleri buldum: Bebeklerine öreceği takımlar ve battaniyeler vardı bunlarda.

Ne var ki kısa süre içinde bazı şeyler yolunda gitmemiş. Hayallerinin erkeğinin gerçekte anneminkilerden çok farklı hayalleri varmış; biricik kadim bir simge altında toplanabilecek bu hayaller dağılıp çözülmeye ilişkinmiş.

Hal böyleyken annem kendini çocuklarıyla yapayalnız bulmuş ve öngörmediği bir hayat yaratmak zorunda kalmış kendine. Bu yeni hayat bir sünger darbesiyle onun yaşlılık hayallerini silivermiş.

Benim ve iki erkek kardeşimin çocukluğunu düşündüğümde bir deniz kazası geliyor gözlerimin önüne. Kısa ama şiddetli bir fırtına yüzünden evlilik suya gömülmüştü, bizler yüzerek yakındaki bir mercan adasına çıkabilmiş ve oraya sığınabilmiştik.

Bir sabah kumsalda dururken anne ve babamızın ilkel sandallarla uzaklaştıklarını görmüştük.

Öfkeden kudurmuş gibi kürek çekiyorlardı, bedenleri öne eğik, yüzleri asık, ters yönlerle doğru birbirlerinden uzaklaşıyorlardı.

Sırtlarında ezici enkazlar taşıyorlardı. Aşklarının, küçük birer çocukken yaşadıkları bombardımanların, toplama kamplarının enkazlarıydı bunlar.

Ufuk onların siluetlerini yuttuğunda biz adada kalmadık. Dikkat çekebilmek için bir süre el kol salladık, ateş yaktık. Sonra baktık ki bir şey olmuyor, halimize razı olduk, gücümüzü topladık ve çevremize bakınmaya, nasıl hayatta kalabileceğimizi araştırmaya başladık. Bir kulübe yapmalı, kökler toplamalı, balık tutmayı öğrenmeli, pınar bulmalıydık. Artık oradaydık, hayatın kendisi, bizi devam etmeye zorluyordu.

Kum üzerine inşa edilmiş bir dünya

Benim gibi bu insani deneyimi hiç tatmamış olan biri için sevgi dolu Tanrı Baba hakkındaki yüce ve duygulu konuşmalar ne gibi yankılar yaratabilir?

İnanç konuşmalarının, modernlik konuşmalarıyla bir türlü buluşamamasının nedeni belki de bu değil midir?

Yirminci yüzyıl adında öyle bir yüzyıl yaşadık ki çevresine sadece ölüm ve yıkım saçtı ve şimdi içinde yaşadığımız dönem de önceki yüzyılın başlattığı inşaatın doğal sonucundan başka şey değil. Bu çok özel bir şantiye çünkü inşa etmiyor, sadece yıkıyor. Var olanları yıktı ama daha da önemlisi, hâlâ var olabileceklerin temellerini de yok etti.

Bu nedenle çağdaş dönem, tek bir yapı türü tanıyor; o da temeli kum üzerine inşa edilmiş bir yapı. Aynı zamanda sıradan bir köyü çamur deryasına dönüştürecek kadar çok yağmur da tanıyor.

Evlat cinayetleri, çocuk cinayetleri, zalim cinayetler ya da intiharlar az çok –az değil çok– dengesiz evlilikler dahilinde baş döndürücü bir hızla artıyor ve bunlar tam da kumun üzerine yazılacak işler.

Kum, suyu içine çeker, şişer ve bırakır. Kuru gibi görünürken bile beklenmedik bir ıslaklıkla parmaklar arasında kayar, üzerinde yürümek müthiş zordur. O zaman

sabit durmak daha iyidir, mümkün olduğunca az hareket etmek, nefesi tutmak, görünürdeki sağlamlığının zaman içinde sürmesini  mit etmek gerekir.

 lki erkek kardeşim ve benim üzerinde büyüdüğümüz kumsal, modernlik kumsalıydı. Öyle olunca, ilk andan itibaren benim kehanet duyum gelişti, henüz olmayanı ama yakında yaşanacak olanı görür oldum.

Öteki babalar akşamları aileleriyle birlikte yemek yemek için işten dönerken benim babam yırtık pırtık lekeli bermuda şortuyla dünyanın hiç tanımadığım köşelerinde yürür ve yüksek sesle Vedik ilahiler söylüyor olurdu.

Tırmanmalısın!

Bazı insanlar, hedefe ulaşmak için kendilerini çıplak ellerle, çivisi, ipi olmadan altıncı zorluk derecesinde bir duvarın önünde bulurken, bazıları da her sapağı işaretlenmiş bir patikada yürümeyle yetinirler.

Her yolun kendine göre avantajları ve kusurları vardır.

En üst derecede meydan okuma avantajı, içinde düşme riskini barındırır. İşaretli patika, kendi güvenliğine sahiptir ama olur da rüzgâr ya da yağmur tabelalardan birini yıkarsa kayboluş pusuda bekler. Nereye gidecektik? Sağa mı? Sola mı? Tırmanmamız mı gerekiyor? İnmemiz mi? İşaret levhaları yoksa içimizi kuşkular sarar ve kuşkuyla beraber de doğru olmayan yola sapma telaşı yaşanır.

Dağda sık sık olan bir şeydir bu. İşaret yoksa, keçilerin bıraktığı izleri takip etme tehlikesi vardır, işte o zaman da kısa süre içinde bir uçurumun kıyısında asılıp kalınır. Keçinin atlayabildiği bir yerde biz ancak tuzla buz oluruz.

Tırmanmaya pek meylim olmasa da, kendimi altıncı zorluk derecesi karşısında bulduğumu, üstelik baş dönmelerinden mustarip olduğumu söylememe gerek yok herhalde. Orada öylece durmuş duvara bakarken kaçış yolumun olmadığını biliyordum.

Göge kadar uzanan o kayalar, taşlar benim için oradaydı, ben daha doğmadan orada beni bekliyorlardı.

İçimde ezelden beri sürekli konuşan ses yineliyordu: "Tırmanmalısın! Ötede ne olduğunu görmek için zirveye varmalısın. Çok kişi tarafından tırmanılmış bu duvara sen de kendi yolunu çizmelisin. Kimse hedefe varacağın konusunda garanti veremez, tutunacak bir yeri yakalayamadığında seni desteklemek için bekleyen bir ip olmayacak. Rahatsızlık, soğuk, yalnızlık ve uçurum senin yol arkadaşların olacak."

Bunu reddedebilir miydim?

Geri dönebilir miydim?

İyi ama nereye dönecektim?

Ancak rahat edebileceğin yere dönebilirsin. Eğer böyle bir yer yoksa gerisingeri dönmenin bir anlamı yoktur, arkanda da karşında dikilen duvar kadar dehşet verici bir seçenek beklemektedir seni.

Korkuyor muydum? Elbette! Her zaman ödleğ biri olmuştum.

Ama ödleğ olmamın yanı sıra içimde bir kaplan vardı ve çok uzun zamandan beri parmaklıklar arasında sıkışıp kalmış o kaplan, bir cambaza dönüşmekten başka şey arzulamıyordu.

Çıplaklık

Hayatımın belli bir döneminde anne ve babama karşı minnet duygusu beslemeye başladım; bunu beni dünyaya getirmiş olmalarının ötesinde bana aynı zamanda çıplaklık nimetini de sundukları için yaptım.

Pek çok kişinin Tibet tapınaklarında can acıtıcı ritüellere katılarak ya da bir manastırın veya *aşram*'ın katı kurallarna uyarak bulmayı umduğu soyunma yolu, bana hayatımın ilk yıllarında gümüş tepsiyle sunuldu.

Sen hiçbir şey değilsin!

Çocukluğumun amansız nakaratı bu oldu. Elbette beni katlanması çok zor ıstırap düzeylerinde yaşamaya mecbur etti. Hayatımın bazı anlarında gerçekten acıdan delireceğimi sandım. Yine de zaman geçtikçe, bu yıkıcı üzüntünün kendi içinde kısır olmadığını, tam tersine beklenmedik bir bereket durumunu sunduğunu idrak ettim.

Her derin acı için aynı şey geçerli değil midir zaten?

İnsan dibe doğru indiğini hissettiğinde bitmek bilmeyen bir girdaba girdiği akla gelebilir; ama sonra ansızın, bu anafor balçığının son soluğumuzu kesmek üzere olduğuna inandığımız anda bir gedik fark ederiz. Oradan ışık huzmesi süzülür ve o ışık henüz cılız da olsa bize ansızın olağanüstü bir güç verir.

Yeni enerjiler bedenimizi doldurur.

Ansızın, gece yanan kandile çekilen pervaneler misali, tek bir şey isteriz.

Yükselmek, o aydınlığa ulaşmak.

Karanlık, içinde daima aydınlığın filizini barındırır ama sadece ondan kaçmak ya da sığınak aramak yerine ona doğru yöneldiğimizde bunu bize sunar. Karanlığı loşluğa dönüştürürsek bir şeylerin ışıldadığını görürüz. El yordamıyla ilerleyeceğiz, arada sırada tökezleyeceğiz, şeylerin silueti olduğunu hayal ettiğimiz şeyler arasında ufukumuzu bulabilmiş olmanın verdiği minneti yaşayacağız.

Demek ki çıplaklık, uçurumun kenarında asılı kalmak ve bunun uçurum olduğunu bilmektir, ona türemiş adlar, küçültme ekleri aramaya çalışmamaktır. Uçurumun yankısının bütün günlerimizin içinde uğuldadığını duymak ve bu yankının kendi içinde ifşa armağanı taşıyabileceğini sezinlemektir.

Bu çıplaklık beni hileli ilişkilerden kurtardığı için anne ve babama minnettarım.

İçerdiği şey yalnızca sevginin benzeri olan bir idol olduğu için kaç hayatın sevda ilişkisi yüzünden mahvolduğuna tanıklık ettim. Ne çok hayat donukluğa, içsel patlamaya feda edildi, ne çok hayat daimi analiz oturumlarına dönüştü, bütün bunlar bitmek bilmeyen hastalıklı ilişkilerden oluşan örümcek ağından kurtulma çabası yüzünden oldu.

Huzurumun kökleri

Toplumsal hayatımda işleri bu kadar zor kılan da benim bu çıplaklığım olmadı mı?

İlişkilerdeki hileleri tanımamış olmak her türlü baştan çıkarıcı maharete yabancı olarak büyümek anlamına gelir.

Çıplaklığı yaşadığım için, en baştan gerçekliği aradım. Hiçbir şeyi hoşa gitmek, şan, güç ya da karşılığında bir şey edinmek için yapmadım. Yaptığım her şeyin daima tek bir hedefi vardı, o da temeldi. Öyle olmamış olsaydı, büyük medyatik başarımla, popülerliğim hayatımı altüst eder, onu bir kahramanın yürek burkucu temsiline dönüştürürdü. Ama dünyevi güçlere karşı geçirgen olmamak, derin hınçları harekete geçirir.

Gerçekten de, günümüzde başarının yankılarını reddetmekten daha bağışlanamaz bir şey var mı?

Şans eseri benim huzurumun kökleri bambaşka bir yerde.

Anne ve babamız bizi büyütürken asla şunu ya da bunu yaparsak onların sevgisini kazanabileceğimizi söylemediler. Yetişkin olduğumuzda bile, vicdan azaplarının alevleri ilişkilerimiz üzerine saldırmadı.

Sen bunu söylediğin için, sen şunu yaptığın için ben de şunu yaptım, vesaire vesaire... Yakınmaların ve suçluluk

duygularının zehirli hali, sorumlulukların daimi olarak geri tepmesi, hiçbir zaman bize ait duygular olmadı. *Eğer sen yapmazsan... Eğer ben yapmazsam...*

Ama *eğer* ifadeleri bir yapının tuğlaları olamaz!

Her evin ve her şeyin inşa olmak için sağlam temellere ihtiyacı olduğunu söylemeye cesaret edildiğinde inşaat gerçekleşir. Takaza etmek, geçmişe eşelemek, insanın hayatını bir çadır-hayata dönüştürür; bu, istendiğinde sökülüp istendiğinde kurulan ama uçup gitmesi için bir rüzgârın yeterli olduğu bir düzendir.

Evet doğru, çocukluğum mutlu geçmedi, bütün çocuklar gibi dünyaya gelirken sahip olduğum büyük sevgi beklentim ihanete uğradı.

Geri dönmek mümkün değil, suç yüklemek nafile.

Kusursuz ebeveyn, aynen kusursuz evlat gibi psikolojik diktatörlüklerin doğurduğu bir karabasandır. Her birimiz tam da kendi ebeveynimizin noksanları ve yoksulluğuyla ilintili olarak olmamız gereken kişi oluyoruz.

Yalnızca bu bile hayatımıza derin bir özgürlük sağlamaya yeter. O özgürlük, merhameti ve bağışlamayı yaratma gücüne sahiptir.

Dünyayı yeniden yaratmak için inen ışık odur.

Daha sonra yok edilecekse, yaratmak neden?

Dünyanın sahipsiz, zaman geçirmek için rasgele fırlatılmış saf bir madde yumağından ibaret olduğu kuşkusuna asla ne yüreğimde ne de zihnimde belirmiştir.

Küçük doğasever dünyamda, botanik, zooloji ve mineraloji konularında bilgi edindikçe bütün varoluşun altında son derece titiz bir düzen olduğu her geçen gün bana daha belirgin bir şekilde aşikar oluyordu. Kimya ve matematik gözüme her zaman inanılmaz bir güzellik olarak göründüler: Bütün evreni ayakta tutabilecek kutsalsuz yasalar düzenini ancak gerçekten olağanüstü BİRİ hayal etmiş olabilirdi.

Ben o BİRİ'ne kesin bir çehre veremiyordum.

Hayatı yaratan aynı zamanda ölümü de yaratan kişi miydi?

Peki hangi nedenle?

Ölüm sadece bir düğmeyi çevirmek, hani şimdi ötenazi destekçilerinin ileri sürdüğü üzere, yankı uyandırmayan, ılımlı bir hareket olsaydı, belki bir şekilde ben de bu düşünceye alışabilirdim.

Ne var ki bir gün apartmanın avlusunda minik bir kedinin bedenini bulmuştum. Kim bırakmıştı oraya bilmem, şimdiden yumuşacık tüyleri vardı ve gözlerini dünyaya açmaya hazırlanıyordu. Hareket eden minik karnı

canlı olduğunu söylüyordu bana ama ağzı ve burnu şimdiden onu tüketmeye başlamış olan beyaz kurtlarla sarılmıştı. Telaşla, çaresizce parmaklarımla, yapraklarla, minik çubuklarla kurtları temizlemeye çalıştım ama ben onları ayırdıkça yenileri oluşuyordu. Sanki kesildikçe daha gür çıkan Medusa'nın saçları gibiydiler.

Titreyen ellerimle, yaşlar yüzünden bulanıklaşan gözlerimle saatlerce o hareketsiz beden için çabaladım. Akşam onu bıraktığımda hâlâ canlıydı, gece BİRİ'ne, yukarıda her kim varsa onu kurtarması için dua ettim, bütün ömrümce onunla ilgileneceğime, onu kimsenin sevmeyeceği kadar sevmeye söz verdim.

Ertesi gün okuldan dönünce avluya indim, onu yatırdığım yaprak döşekte buldum ama artık hareketsizdi, soğumuştı, gözleri ve burnu kurtlar tarafından tamamen kemirilmişti.

Böyle acımasız bir sonu hak etmek için o tekir kedinin nasıl bir suçu olmuş olabilirdi? Neden benim bakımım ve dualarım onu kurtarmaya yetmemişti?

Ne çok güç vardı evrende?

Hayatı yaratan biri vardı, elbette; ama yalvarmalara kulak asmayan, sadece yok etmeyi bilen bir başkası da mı vardı yoksa?

Yoksa aynı gücün iki ayrı çehresi miydi bunlar?

Hayretin armağanı

Karşılıksız acıyı yaratan şey isyan değilse başka nedir?

Kötüler bu dünyada ve belki daha sonra da cezalandırılacaklarsa, bu iyi. Hatta bu düşünce insana rahatlık veriyor; ama masumlara, suçu olmayanlara ne demeli? Minik bir kedi? Bir çocuk? Benzeri bir çılgınlık nasıl kabullenilebilir?

Rastlantının anarşisine uzak duran her tür kavramı ezelden beri reddetmeye niyetli olanlara bu yeterli gelir ama başkaları için acı, ileri gidebilmek için meydan okumadır. Olup biten her şey bizi sorgular; sorgulamaksa yokluğa yer vermemenin tek yoludur. Kötülük bizi mahvetmez, acı mahveder ama yok etmez.

Hayatı ve hayatla birlikte bilgi denen armağanı sahiplendiğim andan itibaren, başkalarıyla tartışmakta sorun yaşamadım. Ne olduğunu, onu nasıl bulacağımı bilmesem de daima her şeyi kucaklayan ve destekleyen Gerçeklik'e doğru yürümek isterim.

Bize Gerçeklik'ten söz eden, insanların dünyası değil, insanların bulunmadığı dünyadır: Rüzgârın değdiği çam ormanının mırıldanışı, yeni doğmuş dananın aydınlık bakışı, bir kelebeğin parlak kırılğanlığı, gökteki bulutlara karşı havada asılıymış gibi duran kerkenez kuşunun uçuşudur.

Bana hayret etme armağanı lütfedilmiş olmasaydı yüreğimin sesi benimle böyle derinlemesine konuşamazdı.

Çevremde gördüğüm –ve görmeye devam ettiğim– güzelliğe hayret ediyorum, uyuma hayret ediyorum. Hayatımın en karanlık dönemlerinde beni kurtaran kesinlikle bu iyiyi ve güzeli algılayabilme duyum oldu.

Peki hayret, ani ve inanılmaz bir şaşkınlık duygusu değil de nedir? Var olmadığına inandığımız şey, ansızın bize varlığını ifşa ediyor, kendi varlığımızın en derin katmanları parlak bir ışık misali başka bir gerçekliği algılıyor.

Bir an için zaman denen boyunduruk parçalanıyor, o kırılma sonsuzluk üzerinde bir zaman dilimi yaratıyor.

Ah, yani biz oradan mı geliyoruz?

Orada mı bekleniyoruz?

Işık'ın gözümüzü kamaştırdığı bir an.

Bu Işık'ın mührü bize nedensiz olarak sürekli sunulan güzelliştir. Hem de karşılığında bir şey talep etmezsiniz.

Alçakgönüllü ufuklar

Sorular arasındaki hac yürüyüşümde kısa bir süre için resmî dinle buluşmam da yer aldı.

İlk önce okulda: Belleğim beni yanıltmıyorsa, derse ayakta okuduğumuz bir duayla başladık; o dönemde ilk komünyonumuzu almadan önce birkaç ay boyunca din dersi alırdık.

Babam bütün bunlara kesinlikle karşıydı. Beni o dünyaya sokmanın, ufku çok alçakgönüllü olan bir gerçekliğe hapsetmek anlamına geleceğine inanırdı. Ailesiyle yani bizimle ender görüştüğünden, benim doğuştan alçakgönüllü ufuklara alerji beslediğimin farkına varamamıştı. Neyse ki giderek seyrekleşen rolü sayesinde onun arzusu hesaba katılmadı. Katolik bir dedem vardı ve biz kazazedelerin sorumluluğunu o üzerine almıştı.

Böyle olunca kilisede din derslerine gittim, ilk komünyonumu aldım, vaftiz pekiştirme duasına katıldım.

Beklentilerim engindi. Orada, kış karanlığının yuttuğu öğleden sonralarda, o nemli ve pis kokulu minik sınıflarda gerçekten önemli bir şeyin yaşanacağını sezinliyordum. Başka bir şeyle ilgilenmeyen insanlarla, bitkin düşene dek Tanrı'dan konuşabilecektim. Benden daha büyük ve daha bilgili birini bulacağımdan, birilerinin bana el uzatacağından, Gerçeklik'ten ayıran o gi-

zemli sığıltan öteye geçmeme yardım edeceğinden emindim.

Deneyimlemeyi umduğum şey dinsel bir akademi-ydi, bulduğum şeyse atmışlı yılların başında her mahalle kilisesinin düzenlediği sıradan bir kurstu. *Boyunu aşan sorular sorma*. Aynen evde, okulda olduğu üzere orada da derslerin ana teması bu oldu.

Bize söylenene inanmalıydık, soru sormamalıydık.

Peki ama bir babadan biricik oğlunu boğazını kese-rek kurban etmesini isteyen bir Tanrı'ya nasıl inanabilirdim? İbrahim Peygamber'in bıçağının keskin demiri zih-nimin bütün karanlık köşelerinde tedirgin edici biçimde parlar olmuştu.

Babamın ailemize yaşattığı rahatsızlıklar bitmek bil-medüğinden, günün birinde işi abartıp böyle bir teklifte bulunmasından korkuyordum. Başka bir beklentisi olma-yan, itaat etme konusunda sabırsız davranıp Moriah Da-ğı'na ulaşmaktansa hemen oracıkta eyleme geçip mutfak-taki formika masada işi bitirmeye kalkışan ebeveynler olabilirdi.

Evlatlarını öldüren babalar

Artık üzerinden elli yıllık bir dönemin geçmiş olduğu o günlerde hayalimde canlandırdıklarım şimdi neredeyse gündelik bir rutine dönüştü.

Ansızın, hiçbir uyarıcı belirti olmadan bir baba bıçağı yakalıyor ve birkaç saniye içinde içinde çocuğunun hayatına son veriyor. Üstelik çevrede bir çalılık, çalılara dolanan bir koç da bulunmuyor. Bu evlat katlinin gerçekleştiği mahal bir dağ yamacı ya da ıssız bir fundalık değil; Ses'in ona çağrıda bulunduğu yer, aslında daha huzur verici gibi görünen bir ev ortamı oluyor.

Oyuncak ayısına sarılmış halde yorganın altında yatan çocuk katlediliyor. Rüyasında, ailesiyle deniz kenarında geçirdiği günü görürken kalbine bir bıçak saplanıyor.

Normal eşleri olan normal babalar, normal evlerde, dışarıdan bakıldığında her izin çocukların sevgi ve özenle büyütüldüğüne işaret ettiği evlerde yapıyor bunları. Bu babalar ne alkolik ne de uyuşturucu bağımlısı; genellikle iş gücü sahibi, arabası, iyi kötü toplumsal statüleri olan insanlar. *Aniden beliren bir gözü dönme* ifadesi onun kurtarıcısı oluyor ve bu açıklamayla bütün sorumluluklardan sıyrılıyor. *O ben değildim, bir ses bana yapmamı emretti.*

Bu ses Göksel Baba'ya ait olmadığına göre, başka sesler onun yerine konuşuyor.

Evlat katli bütün onursuzluklar içinde en büyük onursuzluktur.

Biyolojik, insani ve ruhsal bir onursuzluk.

Yine de bu onursuzluğun altını kazımak pek işe yaramaz. Azıcık bile kazısak altında kum olduğunu bir kez daha görürüz.

Eğer babalık sadece narsistik bir temsilse, beklenmedik hallerle altüst olmak kolaydır. Duygusal bir dağılma, işle ilgili bir sorun, basit ve sıradan bir yorgunluk, babanın *gözünün dönmesine* yol açabilir.

Sahne temsili gibi yaşanan hayat, bıçak sırtında bir hayattır çünkü seyirci beklenti içindedir ve senaryoda ani değişimler olabilir. Eğer baba –ya da anne– rolü, baba ya da annenin gerçekte ne olduğu konusunda kafa yorulmadan, üremenin ağırlığının sorumluluğu üstlenilmeden oynanırsa, yaşanan olaylarla altüst olmak kaçınılmazdır.

İnsanın soyunu yok etmesi, kendi hayat anlamını yok etmesi anlamına gelir. Neden yaşadığımızı bilmediğimiz gibi, sorumluluk almak istemeyiz, varoluşla ilgili hesap vereceğimiz kimsenin olmasını da istemeyiz.

Babam bu modernliğin avangard tarzıyla yaşadı.

Hiçbir şeyin onun kanatlarını budamasını istemedi.

Ne bir bağ ne bir sorumluluk.

Uçuşlarının birinde üç yeni cana hayat vermiş olmayı, engellenemez bir doğal süreçten farklı görmemişti. Salyangozlar doğar, mantarlar çıkar, evlatlar doğar.

Tutmayan hesaplar

O aksakallı Tanrı bana pek de sevimli gelmiyordu. İbrahim'den oğlunu öldürmesini istemişti ve kendi de evlat sahibi olur olmaz, oğlu İsa'yı da ölüme yollamanın iyi olacağına karar vermişti. Söylendiğine göre bunu bizim iyiliğimiz için, bizi mutlu etmek için yapmıştı ama bu bizlerin talep etmiş olduğu bir mutluluk değildi.

Bir insanın ölümüne neden olduğumuz için nasıl minnettar olabilirdik ki? Tamam, cezası çekilecek bir ilk günah söz konusuydu ama karanlık zamanlarda yapılmış bir işin sorumlusu nasıl oluyor da ben olabiliyordum? Üstelik elma gibi pek de arzu edilmeyecek bir şey yüzünden! Bari şöyle kıpkırmızı bir bisiklet olsaydı!

Kısacası ben hesap yapıp duruyordum ama hesap bir türlü tutmuyordu. Bir yanda içimdeki –karmaşık, çelişkili, yüksek bir heyecan yoğunluğuna gömülmüş olan– duyular ve düşünceler evreni vardı, diğer yanda da emirlerden, ifade edilmemiş dileklerden, uygulanması gereken cezalardan, avuçlardan damlayan masum kandan oluşan bir dünya vardı.

Nasıl uyuşacaktı bu ikisi?

Benim Gerçeklik'e olan susuzluğum hâlâ dinmemişti, oracıkta sonsuz sorularımla bekliyordu. Fakat daha belirgin bir konuma ulaşacağı yerde şimdi yeni bir

bulanıklığın içine batmıştı. Sadece ölümler buyuran sevgi dolu Baba, beni derin bir mutsuzluk haline itmekten başka bir şey yapamıyordu. Onun tiranlığı yüreğimde hiçbir yankı uyandırmıyordu, bu da kendimi bir kez daha çaresizce yalnız hissetmeme yol açıyordu.

Havada farklı bir yorgunluk

Gayet sıradan kronolojik nedenlerle, dinsel öğretilerde ve litürjide kutsallığın anlamı hâlâ canlılığını korurken din derslerine katılma şansını elde ettim.

Kafam karışık olsa da, dile getirme cüretini gösterebilsem soracağım sorularım sapkınlık tadı verecek olsa da, gündelik hayatımla hiç ilgisi olmayan bambaşka topraklara adım attığımın gayet bilincindeydim.

O yerde havanın yoğunluğu farklıydı ve o yoğunlukta sanki bir billur mağazasındaymış gibi dikkatle, özenle, soluğu tutarak hareket etmek gerekiyordu.

Eğer daha sonraki on yıllarda, şiddetli demokratikleşme hareketi içinde İsa'nın kutsallığının, "arkadaşımız olan" İsa'ya dönüştüğü dönemde büyüseydim, benzer bir duygu hisseder miydim bilmiyorum. Hayır, O'na elimi uzatma, O'nunla dönme dolap oynama, bir bankta O'nun yanında oturup sanki yardım kooperatifinin sosyal asistanıymış gibi O'na sorunlarımı anlatma hevesini hiç duymadım.

Kilisenin çorak bahçesinin loş ortamında, ilk komünyonum için yaptığımız genel prova aklımda.

Kutsal ekmeğin damağa değme korkusu hepimizin ortak derdiydi, bu nedenle de hepimiz kişisel girişimlerimizle benzeri maddelerle felaketi engelleyecek mahareti kazanmak için provalar yapıyorduk.

Şahsen ben kuşlukta yediğim sandviçin içini çıkarıyor, yuvarlıyor, parmaklarım arasında düzleştiriyor, özgün kutsal ekmek boyutuna ulaştığına karar verdiğimde, ateşli kılıç yutan kişi dehşetiyle bu riskli işlemi deniyordum. İşlem genellikle başarısız oluyordu; üstelik sonradan utanç verici hareketlerle parmağımın ucuyla yumuşamış ekmeği damağımdan çıkarmaya çalışıyordum.

Belirli günden önce ne telaş ne kaygı ne de uykusuz geceler yaşadım. Giysilerinden, alacakları armağanlardan, törenden sonra yenecek aile yemeğinden başka şey düşünmeyen kız arkadaşlarıma da sinir oluyordum.

"Tanrı'yı yiyeceksiniz!" diye haykırmak istiyordum yüzlerine, "Oysa siz sadece saçma şeylerle uğraşıyorsunuz."

Baba konusunda hoşgörülü olamasam da bir şeyden kesinlikle emindim – dolunay biçimindeki o mayasız ekmek, bütün diğer ekmeklerden farklı bir enerjiye sahipti. İnsanın onu bedenine dahil etmesi, yüreğimin en derin yerinde var olduğuna ezelden beri inandığım o boyuta giriş kapısının anahtarına sahip olmak anlamına gelecekti.

Bir uçurtma nereye gider?

Hayatta bazen birinin ansızın elimizden tutması yeterli olur. Zor bir yol, dar bir geçit, suları tehditkâr bir yer. Eğer yanımızda güven verici bir varlık yer alırsa aşılmaz olan hiçbir şey yoktur.

Ya yanımızda sadece boşluk varsa?

İpini artık kimse tutmaz olduğunda nereye gider bir uçurtma? Yükselen hava akımlarınca emilir, olasılıkla kayıp topların yok olduğu o ülkeye gider.

Ben şimdiden gökyüzüne yelken açmıştım, yüksekliğin büyüğü benim hayatımın büyüğüydü. Benim içime Kim koymuştu bu merakı, bilmiyordum. İncecik uçurtma kâğıdına değen esintiyi hissediyordum ve rengârenk kuyruk neşeyle uçuşurken sanki şöyle bir şarkı söylüyordu: "Gidiyorum, çıkıyorum, yukarılara, hep daha yukarıya!"

Çok uzun zaman önce o mutlu yol alış sırasında artık bir el tarafından tutulmadığımı anladım, şiddetli akımlar beni dört bir yana çekiyordu; nem, yağmur, dolu, kâğıttan ve çıtadan oluşan bedenimi sefil bir paçavra-ya dönüştürüyordu. Paçavralar havanın kaldırma gücü nedir bilmezler, mutsuzca yere inerler, pestilleri çıkar. Az önce şarkı söyleyen o gümüşü ses, ansızın susar.

Nereye düştüm ben, nedir bu çamur, bu ufku olmayan bataklık?

Sis ışığı yuttu.

Her şey kendi peleriniyle örtüldü.

Artık ne kuzey ne güney, ne doğu ne batı.

Her şey denk düşer, huzursuzluk yaratmaz.

Bu donukluk bir şekilde rahatlatır, artık ne seçim yapmak ne de riske girmek vardır; durup beklemek yeter. Arada sırada uyuşukluk çöker, bu insanı giderek daha güçlendiren bir uyuşukluktur. Herkesi değil; o sıcaklığın, ölümün giriş odası olduğunu herkes, her zaman fark edemez.

Böyle olunca sis ansızın yükselir, duvara tünemiş kaplanı sarar. Taygada görüş sınırlı olsa da, yön bulması sorun değildir, gözleri ve kulakları son derece keskindir, burnundaki kıllar en küçük hava değişimini algılayabilir.

Kaplan sisi pusu yeğ tutar, ölümcül saldırıya geçtiği an odur ama ya zemin yatay olacağına dikeyse? O doğal olmayan pozisyonda bütün nirengi noktaları yitiktir. Bir an için toynaklıları, yırtıcıları, tek bir kanat çırpışıyla bütün yaratıkların üzerine çıkabilecek tüm yaratıkları kısıkanır.

İnce kırmızı iplik

Aslında her şeyin bir anlamının olduğunu idrak edebilmek için belli bir yaşa gelmek ve ilahi takdir düşüncesini kabul etmiş olmak gerekiyor.

Defalarca hor görülmüş olmanın, arkası gelmeyen çilelerin ardında aslında ilk günden beri dertleri günlerimize bağlayan ve onlara bir anlam katan kırmızı bir iplik olduğunu fark edebilmek için defalarca düşmüş olmak, defalarca ayağa kalkmayı denemiş olmak gerekiyor.

Ben kimim?

Bütün görünümünün ardında gerçek anlamda ve en derinde ben kimim? Modernlik hem bireysel bilinç sorusundan tiksindir hem de kitlelerin enerjisini yatıştırma ve bir örnek kılmaya yarayacak gerçekliği dağıtmakta savurgan davranır.

Çağdaş gerçekliği gözlemlediğimizde, Orwell'in 1984 adlı yapıtının günümüz öğrenciler için hafif kaldığını olduğunu görürüz.

Karanlık güçler, olağanüstü güçlü ve ince araçlar yardımıyla ve görünürde hayırseverlik adı altında insan doğasına sürekli müdahale ediyorlar ve onu yönlendiriyorlar.

Zor, gözleri açabilmek giderek zorlaşıyor.

Zor, sıçrayıp dışarı çıkabilmek için gereken gücü bulabilmek giderek zorlaşıyor.

İnsanın bu şekilde zıvanadan çıkarılması inanılmaz kısa sürede gerçekleşti ve öyle destekli bir ritimle ilerliyor ki, büyük bir kaygıya kapılmamak gerçekten çok zor.

İnsanı kader düşüncesinden ayırmak usta bir dehanın darbesi olmuştur. Artık kendimize kim olduğumuzu sormamız gerekmiyor; daha biz gözümüzü açmadan, toplum bizim yerimize yanıt veriyor.

Ve ancak ona bedel ödetmezsek, anne ve babamıza sonsuz acı ve sıkıntı yaratmazsak gözlerimizi açmamıza izin veriyor; yoksa günlerimiz paslanmaz çelik bir kabın içine emilerek son bulacak.

Ama olur da genetik testleri başarıyla geçerse, ilk feryadımızda bize birincil hakkımızın mutluluk hakkı olduğu söyleniyor. Ona ulaşmak için ne yapsak meşru sayılıyor; çünkü amaç, aracı daima haklı buluyor.

Tüketmek için doğduk, arzu etmek için doğduk, toplum sadece bizim isteklerimizi karşılamak için var. Olur da bu hedeflerle aramıza bir engel girerse –mesela hastalık ve ölüm gibi korkunç bir felaket– korkmamamız gerekir çünkü bilim ve teknik; yani en büyük iki müttefikimiz şu ya da bu şekilde yolumuzu açacaklardır.

Sözün özü, kaderimize değil tekniğin bilgisine güvenmemiz gerekir. Onun alt edemeyeceği bir engel yoktur. Bugün olanaksız görünen, yarın gerçeklik olacaktır. Huzursuz olmamalı, uykusuz kalmamalıyız!

Bizler sofistike motorlardan başka bir şey değiliz ve teknik uzmanların en deneyimli bizi koruyor.

Birisi ödemeli!

Peki, kaderin terk edilmesi bizi nereye sürüklüyor sahiden?

Her gün gözümüzün önünde yaşananlara götürüyor bizi. Tatminsizlik, öfke, pişmanlık, sürekli olarak bir başkasından üstün olma gereksinimi.

Eğer yeryüzüne rastlantıyla atıldıysak, böyle olması doğrudur, başımıza gelenlerden ve bizim arzumıza uymayanlardan birileri sorumlu olmalıdır. Birileri yargılanmalı, birileri bedelini ödemelidir; ödeyen elbette biz olmamalıyız çünkü içine dahil olduğumuz bu olayda, masum olduğumuzu ilke olarak biliyoruz. Bize böyle dendi, doğamız gereği iyiyiz, demek ki başımıza gelen bütün olumsuzluklar başkalarının eylemlerinden kaynaklanıyor.

Suçlular bedel ödesinler diye en iyi avukatları tutmaya hazırız; bir davayı kaybedersek başkalarını deneriz. Yeniden yenilirsek, belki de mahkemelerde adaletin işlemediğini, silah adaletinin daha etkili olduğu görüşüne kayabiliriz. Ya da kendimizi uyuşturucularla, ilaçlarla, en ince ayrıntısına kadar en küçük huzursuzluğumuzu, uykusuzluk belirtisini, isyan konusunda mayalanmaya başlamış en minik arzumuzu yok etmeye yönelik olan ve her gün daha renklenerek haplarla kendimizi köreltiriz.

Yine de mutluluğu elde edemezsek en azından huzur bizimle olsun deriz.

Bizi avutan, bizi uyutan, tatlı tarafsızlıkla bizi yaşayan ölümler dünyasına sürükleyen gramla huzur, molekül halinde huzur. Huzur bizimle olsun, ilk tedirginlikte zombiye dönüşen evlatlarımızla olsun.

Amacı kendinde olan hayatın içindeki ölüm sırtışını açığa çıkarmak çok kolaydır ama bu aldatmayı haykırmak isteyen ses pek azdır. Medya kudretlidir, yönlendirir, canının istediğini süzer. Olur da ağzından bir şey kaçırırsa herkesçe kabullenilmiş olana inandırmak içindir; o zaman bile mırıltıdan başka şey –en az olan, en doğru olan, en katlanılabilir olan– işitilmez.

Demokraside yaşıyoruz ve herkesin ifade özgürlüğü vardır. Gerçekten de doğrudur, öyledir. Şimdiye dek hiçbir zaman insanlar kendi görüşlerini dile getirme konusunda bu kadar çok olanağa sahip olmamıştı.

Ama görüş denilen şey özünde kayanın tepesinde iştahla bekleyen kaplanın önüne asılmış bir kutunun içindeki semiz bir fare gibidir.

Serserilikler

On üç-on dört yaşlarındayken ağırlıklı olarak sokaklarda yaşıyordum.

Annem yeni bir ilişkiye başlamıştı ve geç saatlere kadar çalışıyordu. Bu yüzden o dönemde çocuklarıyla pek fazla ilgilenemiyordu. Boş zamanlarımda ne yaptığımı hiç merak etmiyordu. Fırsat buldukça sınıf arkadaşlarımdan evlerinde yatıya kalıyordum, çevresinde aileye benzeyen bir şeyler olan çocukları yeğliyordum. Bir telefon kulübelerinden arayarak, "Dışarıda kalacağım," derdim ve bu yeterli olurdu.

Çocukluğun ateşkesinden sonra sorular yeni, ateşli bir sertlikle yüzeye çıkmıştı.

Arada sırada kent dışında oturan bir arkadaşımın gece yatıya kalıyordum. Uyumak yerine, zamanımızı soğuğa ve neme aldırmadan otlara uzanarak geçiriyor ve saatlerce gök kubbeyi sorguluyorduk.

O tepedeki yıldızlar bizimle ilgili bir şeyi umursuyorlar mıydı?

Yıldızların ateşi bizim için akla hayale sığmaz bir şeydi. Yeryüzünden o minik güneşler sadece buz parçası gibi görünüyorlardı.

O yıldızlı uzayın bir yerlerinde mi gizliydi kaderimiz?

Yoksa kalplerimizde mi yazılıydı?

Yetişkin hayatımız nasıl olacaktı?

Sevdiğimiz bir işi yapabilecek miydik?

Ya büyük aşkımız? Onu günün birinde bulabilecek miydik?

Ya çocuklarımız?

Ufku bir uçtan öteki uca dolduran gökyüzü bizim kristal küremizdi. Aç bizim yüzümüzü ve yolumuzu.

Ama bazen de hiçbir şey bilmemenin daha mı bilgece olacağını soruyorduk kendimize. Ya sana yarın öleceğini söylerse? Kendimizi hep şaşırtarak yaşamak daha iyi değil mi?

Seher vakti uykulu halimizi, çevremizde öten horozları ve iliklerimize işleyen o vahşi soğuğu hâlâ hatırlıyorum.

Konuş benimle!

Yeniyetmelik yıllarında soruların çekiciliği çalır kapıyı.

İçinde büyüdüğüm çağda oyalanacak pek fazla bir şey olmadığından neredeyse baskın yaparcasına çaldı sorular kapıyı, şimdi ise bu patırtıda kapıyı değilse bile minik bir deliği açtırabilmek için tekmelemesi gerekecektir; ama eminim hâlâ çalışırdı kapıyı ve onu dinlemeye cüret eden gençlere olağanüstü bir armağan veriyordu: Birdenbire bakışlara akıveren ışıktır bu.

Şehrin dışında bisikletle gezerdim, üstgeçitte durur otoyoldaki otomobilleri izlerdim, demiryollarında yürürdüm. Çocukluğumun metafizik varsayımları şimdi pek zor denetlenen kinetik enerjiye dönüşmüştü. Hareket etmeye, hep çıkıp gitmeye gereksinme duyuyordum. Her öğleden sonrasında kilometrelerce yol aşırıyordum. Bir rekor kırmak ya da sağlıklı olmak gibi bir takıntım yoktu, o oksijen bolluğunun içimi kemiren soruların kızgınlığını biraz söndürmesini umut ediyordum.

Sonsuzluğun yüksek kürelerinden, insanlığın alçak kürelerine inmiştim ve ikisi arasındaki ilişkiyi sorgulamadan edemiyordum. Bu arada ailevi durumum korkunç bir çöküşe uğramıştı. Uysalca alıştığımız ıssız ada yalnızlığımız, nefret ve şiddetin doygunluğa ulaştığı bir

hal almıştı ve bu gerçekliğin bu yeni hali benim hayatımı başka bir kazazedelik düzeyine itiyordu.

Arada sırada bir otobüse biniyor ve dağlara doğru gidiyordum; bazen uyku tulumumu ve çadırımı da çantama atıyor, dışarıda, tepede, ormanın içinde uyuyordum. Orada çaresizlik içinde göğü sorguluyordum ama gök beni yanıtlamıyordu.

Yine de bir geyiğin ihtişamını fark etmek bana huzur veriyordu.

Köknarların mırıltısı, aynen denizin sesi gibi yeryüzünün büyük soluklarından biriydi ve bana huzur veriyordu.

Bir sincabın sevimliliği bana huzur veriyordu.

Yüreğimle konuşmayı asla kesmemiş olan güzellik bana huzur veriyordu.

Çam yapraklarının yumuşak yatağına uzandığımda huzur, huzur, huzur hissediyordum içimde. İnsanların dünyasına dönmem gerektiğini düşündüğüm an ise içimde saman alevi tutuşuyor ve huzurun yerini işkence alıyordu.

Yürürken, bisikletimin pedallarını çevirirken, arada sırada tepelerde küçük kiliselere rastlıyordum. O zaman içeri giriyor, çayırdan kopardığım çiçeği sunak masasına bırakıyordum. Haçın önünde diz çökerek yalvarıyordum: “Konuş benimle!”

Ama O başını öne eğmeyi sürdürüyordu, gözleri inatla kapalı kalıyordu.

*Agnus Dei, qui tollis peccata mundi.*¹

1. (Lat.) Dünyanın günahını ortadan kaldıran Tanrı kuzusu. Yeni Ahit'te yer alan bu söz insanlığın günahlarının kefareti için çarmıha gerilen Hz. İsa için kullanılır. Yeni Ahit, “Yuhanna”, 1:29. (Y.N.)

Hasım

Omuzlarına taşıyabileceğinden daha büyük bir yük konmamış olanlara ne mutlu.

Gelenekler, şans, sadakat ya da durgunluk nedeniyle başkalarınca belirlenmiş yolu uysalca yürüyenlere ne mutlu.

Anne babası gittiği için kiliseye giderler, Katolikliğin değerleri içinde kendilerini ifade ederler.

Onları asla yargılamadan, daima neşeyle karşılayan dost insanlar olduğu için kiliseye giderler.

İsa sevimli olduğu, O'ndan daha yüce kimse bulunmadığından kiliseye giderler.

Hayatlarının temeli asla tartışılmamıştır, iyilik seçeneklerin en iyisi olarak daima önlerine sunulmuştur, o yönde gitmek için çabalamaları gerektiğini bilirler.

Hayatın koruduğu insanlara ne mutlu, kötülüğün cehennemî pis sırtmasıyla hiç karşılaşmayanlara ne mutlu.

Etleri onun pençeleriyle parçalanmamış olanlara ne mutlu.

Saflığın lüksünü sergileyebilenlere ne mutlu.

Paskalya Yortusu'nun duayla geçen üç gününü, bayramların en güzeli olarak yaşayanlara ne mutlu.

Kaplanın ufku farklıdır, o ilk baştan itibaren hayatın bir mücadele olduğunu bilir. Belki Tanrı onu kendi nüfu-

zunun erdemiyle indirmiştir yeryüzüne: daima vurmaya hazır pençeler, tırnaklar.

Kaplan hayatın sakın bir yürüyüş yolu değil, bir can-gıl olduğunu bilir; duyuları her an tetiktedir. Uyurken bile gözleri açık ve uyanıktır çünkü Hasım'ının sinsî kurnazlığını bilir.

Artık kim cüret edebilir onun hakkında konuşmaya?

Müminlerin sadakatini ve oluşmuş düzenin suç ortaklığını sağlama almak için azgınlıkları ve alevleri daimi yelledikten sonra Kilise zamana ayak uydurmaya, artık modası geçmiş tozlu bir halıymış gibi bütün o hurdalıktan kurtulmaya karar verdi.

Artık her şey kolay, her şey acısız olmalı. İnsan hayatının iki kutbundan biri –iyilik ve kötülük– geçici olarak gölgeye kaldırıldı. Ve bu karartılma, taraflar arasındaki bu diyalektik Gölge'nin çok hoşuna gitti.

İman ve din

İmanı dinle karıştırmak pek çok yanlış anlamaya yol açar.

Bazı noktalardan doğrudur, iki gerçeklik birbirlerine değer, örtüşür ama uyandırdıkları içsel durumların kesinlikle farklı değerleri vardı.

Din daha çok kolektif bir niteliktir, binlerce yıldan bu yana yavaş bir nehir gibi akar, kendiyle birlikte, âdetleriyle birlikte pek çok insan kuşağını beraberinde sürükler oysa iman daima bireysel bir yoldur. İnsan kendi vali ziyle, kendi deneyimleriyle, kendi gücüyle bir yolculuğa çıkmaya karar verir. Harita üzerindeki hedefi net değildir, belli belirsiz görünür; çok kişi yanlış noktalara varır. İnsan, aradığını ele geçirdiğine inandığı an imge bir serap gibi yok olur ve bizi daha ileri yürümeye mecbur eder.

Çölün ortasında yolunu kaybettiğinde pişmanlığa yenik düşebilir. Bildiğimiz her şeyi geride bırakarak, neden bu yola koyulmaya karar verdik? Yürüdüğümüz uzun yol –ve yorgunluğumuz– artık bizi yürüyüşe koyulmaya iten o nedeni de sildi. Ancak gecenin sükûnetinde çöl tilkilerinin hafif adımlarıyla ve kumu okşayan buz gibi havayla çevrelendiğimizde, yolculuğumuzun gerekçesi aydınlık bir şimşek gibi belirir.

Ah evet, mutsuzduk!

Yıllar içinde edindiğim deneyimlerle insanların iki sınıfa ayrıldıklarını anladım – değişimin boyutuna açık olanlar ve tam tersine bunu reddedenler. Tedirginliğin çimdiklemesini kabul edenler ve oldukları halden memnun olanlarla olmasalar bile yine de harekete geçmeyenler. *Onlar böyle, ne gelir elden!* Eleştirmeden kaderi kabul edenler ve kaderin arkasında daha yüce bir tasarı olduğunu sezmeyi bilenler, bu sezgi sayesinde ayağa kalkıp yürümeye başlayanlar.

Sonsuza hasret

Ağustos ortasında göçmenlik ateşine tutulmaya başlayan, seherde çığlık çığığa giderek küçülen gruplara seslenen, teller üzerinde toplaşan kırlangıçlar misali bizler de kanatlanıp uçma dürtüsü duyabiliriz.

Denizin de ötesine, bizi çağıran başka bir diyara doğru.

Orayı hiç görmemiştir, elimizde oraya varacağımızı garantileyen bir sözleşme yoktur, gücümüzün yetip yetmeyeceğini bile bilmeyiz. Belki de bir gece biz bitkin haldeyken bir dalga bizi yutacaktır.

Yine de koyuluruz yola.

İtalya'da doğmuş ama yuvadan ilk uçuşta Afrika hasreti duyan yavru kırlangıçlar gibi bizler de hep çağıran Sonsuzluk'un hasretini yüreğimizin en gizli yerinde barındırırız.

İyi ve zengin

İman, afyonun tam zıddıdır.

Hatta afyonun böylesine yaygınlaştığı dönemde, kurtuluşa varmak için tek yol olduğunu söyleyebilirim. Kurtuluş, giderek daha fazla tektipleşen toplumun bize ufukların en mantıklısı ve arzulananı olanı diyerek sunduğu sosyal böceklerin kör itaatine sürüklenmek değil, insanın derinliğine demir atmak anlamına gelir.

Bir zamanlar Kilise'nin yaptığını –toplumu, kurallarına itaat sayesinde uyumlu ve bir arada tutmak– bugün daha hızlı ve hafif bir şekilde medyanın gücü yapıyor.

Küçük ama ihmale gelmez bir farkla.

Dinsel uyumun temelinde –evrensel olarak insan doğasının ve kişiliğinin tamamlanmasının ırabilimsel temeli olarak görülen– On Emir'e saygı vardı; oysa tüketimle ilintili uyumun altında bireyin hakları var ve buna bağlı olarak yüceltilen ego giderek daha ölçsüz, daha terbiye edilemez, daha güç oburu bir hal alıyor.

Yok olmadıysa bile ciddi biçimde zayıfladığını sandığımız barbarlıklar artık denetlenemeyen bir keskinlikle yeniden patladı. Bu dönemde altında toplanılan sancağın vaadi *mors tua, vita mea*'dır¹.

1. (Lat.) Senin ölümün, benim hayatım. (Ç.N.)

Kuzular için zor zamanlar.

Bu değişimi kimin yöneteceğini kendine soranlar
için zor zamanlar.

Önerilen hedefler neresi?

Yararı kime?

İnsanın en yüce düşüncesi iyi olmak mı zengin ol-
mak mı?

Zenginlik, hep daha fazlasını istemeye değil de neye
götürür insanı?

Peki başkalarına zarar vermeden nasıl elde edebili-
rim onu?

Mutlak demokrasinin ikiyüzlü kaval sesleriyle en
acımasız sosyal Darwinizm yayılıyor. Zavallı Darwin! O
iyi, derin ve sabırlı adam, soyadının nasıl da iğrenç bir
vizyonla eşleştirildiğini bir bilse!

Bazı kudretlilerin giderek daha zorbaca yükselişiyle
–gücün, o uzak ekonomik uzlaşmalar dünyasında, fizik-
sel g  ten en karanlık olanına kadar iktidarın bütün ba-
samaklarını doldurduğu yerde– terazinin öteki kefesine
yoksulların, zayıfların, sadece itaat etmeye zorunlu var-
lıkların konmasını istenir.

Çoğunlukla bu koşula ulaşmak için kırbaç değil, eę-
lence adasının zorlama neşesi kullanılır.

Eğlence Adası'na düşen Pinokyo, iki tüylü eşek ku-
lağına sahip olduğunu fark ettiğinde artık çok geç ol-
muştur.

Biz de soluk soluğa ve inatla peşine düştüğümüz o
 zg rl k ufkunun bir karınca yuvasının duvarları kadar
kalın ve karanlık olduğunu fark ettiğimizde geç olacak.

İman yıldırımını

Aziz Paulus beklenmedik düşüşüyle yüzyıllar içinde bazı zararlara yol açtı.

İsa'nın amansız düşmanı, ona zulmetmek konusunda daima pek gayretli Aziz Paulus attan düşer ve kalkar kalkmaz bir anlığına kör olduğunda her şeyi son derece net biçimde görür.

Bu ani inanç değişimi sayesinde pek çok kişinin –fazlasıyla çok kişinin– bilinçaltında inancın ansızın çarpan bir tür yıldırıma benzediği, hiç beklemediğimiz anda gelip bizi bulacağı kanısı yerleşmiştir. O andan itibaren her şey değişir: O zamana kadar bize inanılmaz –hatta biraz gülünç– görünen her şey, bizim için ansızın mutlak kesinlik değeri kazanır ve bizler bütün hayatımızı bu kesinliğin sunak masasına adamaya hazır hale geliriz.

Bu tür bir dönüşüm –sayısal olarak konuşursak, küçük bir azınlık söz konusudur– imanın bir anda baskın yapması düşüncesinin, sürpriz bir hediye paketinin gelivermesinden pek farklı olmadığı düşüncesini yaratmıştır. Bu nedenle de insan yürüyüşe koyulmak yerine oturup beklemekle sınırlar kendini. Bu bekleyişte kaygı yoktur, daha çok sakin bir kadercilik vardır. *İmanım yok, hiç uğramadı benden yana!* Diye yinelenir! *Kim bilir, belki de postalarda hata olmuştur!*

Varsa, tek bir hata vardır, o da insanın en derin duygusu olan ve günümüzde en derinlemesine engellendiğini söyleyebileceğim duygusu olan huzursuzluğu kollarını açıp kucaklamamış olmasıdır.

Bizi hiçbir şey huzursuz etmemelidir; çünkü huzursuzluk süreklilik arz etmeyene daimi açık duran bir gediktir ve o yandan bakmak tehlikelidir.

Tehlikelidir çünkü bizi kırılğanlığın farkındalığına sokabilir, her eylemimizin bir ağırlığı olduğunu anlamamızı sağlayabilir ve bizi şu ya da zıddı yöne iten daima o ağırlıktır.

Tehlikelidir çünkü en sonunda, zamanın ötesinde Ebedî olanın da var olduğundan kuşku duyabiliriz, evlatlarını yutan Kronos'un tersine O'na yönelenlere Ebediyet solmayan Bir Işık içine gömülmüş hayat sunar.

Duruyoruz, demek ki, kendimizi sorgulamıyoruz, araştırmaya koyulmuyoruz; çünkü bilmemiz gereken zaten karşımızda duruyor.

Listede adımız yoksa paket bize gelmiyor.

Demek ki sorumluluk bizim değil, o kör inadı yüzünden mutlak rastlantısallığın yasalarına uygun olarak hareket etmeyi seçen kişinin.

Buluşmaya açılmak

Bir buluşma ayarlamak için öncelikle anlaşılmaya varmak, bir saat ya da yer belirlemek gerekir. Her türlü randevu –iş, hekim, eğlence– bu basit kuralı izler.

Ama başka buluşma türleri de vardır –büyük bir dostluğa, bir aşka, yeni bir zihin ve yürek açılımına yönlendiren– ve bu tür buluşmalar genellikle oldukça rastlantısal bir şekilde gerçekleşirler.

Kalabalık içindeyken ansızın *o* gözler, *o* yüz dikkatimizi çeker ve ona baktığımızda mutlak bir netlikle *o* gözlerin, *o* yüzün de bize baktığını biliriz. *O* andan itibaren *o* insanla temasa geçebilmenin yollarından başka şey düşünmez oluruz.

Artık herkesin kulaklarına tıktığı kulaklıklarla dolduğu, gözlerini ışıklı bir ekrandan ayırmadığı bir dünyada yaşadığımız için sıradan bir günün sükûnetinde olağanüstü bir buluşma lütfuyla karşılaşmamız oldukça zor.

Elektronik otizm bizi görünmeyen bir astronot giysisi içine hapsediyor, tanıdığımız gerçeklik sadece zırhımızın içinde olan ve bizi aslında buluşma kıtlığından başka bir şey olmayan sanal buluşma oburluğuna itiyor.

Bizi değiştirmeyen, başkasının bakışlarını kabullenmeye mecbur etmeyen buluşma, nasıl bir buluşmadır ki? İman için de aynı şey geçerli değil midir?

Bir noktada hayatımızda bir boşluk olduğunu hissederiz.

Bir şeyi, birini özleriz.

Onun ne yüzünü ne de adını biliriz ama içimizin kadim bir yanı onun varlığının gerekliliğini sezmemizi sağlar. Her eylememizin temelinde bir özlem gölgesi vardır. Gece uyuruz ama yüreğimiz uyanık ve tetikte bekler. Acaba adımızı seslenecek mi veya kalabalıkta onun gözleriyle karşılaşacak mıyız, bilemeyiz. O gözlerin, gerçekten onun gözleri olduğunu nasıl anlayacağımızı bilemeyiz. Bizi arayan o gözler. Bizim aradığımız.

Yürüyüşün en başında, bizim için aşikâr olan tek bir şey varsa o da noksanlıktır ve bu noksanlık, çok kısa süre içinde bir susuzluğa dönüşür. Bize cömertçe sunulan içeceklerin hiçbirisi bu susuzluğu dindiremez. Hatta çelişkili bir halde, içtikçe daha çok susarız. Susuzluğumuzu gidecek ne bir portakal suyu vardır ne gazoz, ne bira, ne bardak, ne şişe, ne fıçı.

Bu nedenle yürümeye başlarız, bu nedenle ileri gideriz.

Kaynağı aramak için.

III

GEÇENİN KARANLIĞINDA BİR DENİZ FENERİ

Ağabeyim güneş, kız kardeşim ay

Yeniyetmelik çağlarımda dünyayı vahşice keşfetmeye dalmışken, günün birinde Incil'i de yanıma almaya başladım.

Dinsel görevlerim olan komünyon ve konfirmasyonu¹ yerine getirmenin şanlı coşkusunu sekiz yaşımda, tek bir hafta içinde yaşamıştım ve bunları izleyen kısa süreli heyecandan sonra dinsel uygulamalarım hızla ve sessiz sedasız son bulmuştu. Kiliseye gitmek –o sıralarda ölmüş olan dedem dışında– ailemin alışkanlıkları arasında yoktu. Hatta cemaate ait olmamak ve ona alaylı bir mesafeyle uzak durmak bir gurur kaynağı bile sayılırdı.

Konfirmasyon günü içimde hissettiğim olağanüstü güç –savaş sanatlarına eğilimim o zamanlar yaygın olan İsa'nın askerleri imgesiyle nihayet tatmin olmuştu– ışığın sızmasının mümkün olamadığı gündelik hayatın ağırlığı altında buharlaşıp gitmişti.

Buharlaşmıştı ama sönmemişti.

Sabahları şöminede bulduğumuz küller misali aslında altta hâlâ yanık olan korlar vardı ve benim gizeme

1. Hristiyanlıkta Tanrı ile insan arasında vaftizle kurulan ilişkiyi pekiştirmek amacıyla düzenlenen ayin; Katolik kilisesine göre Hz. İsa'nın kurumlaştırdığı yedi temel kutsamadan biri. (Y.N.)

olan susuzluğum, gündelik hayatın donukluğu altında dinlenmekteydi.

Her şeyden önce ayakta kalabilmeliydim ve bu enerjimin büyük kısmını tüketiyordu. İbrahim, İshak, Yusuf, Yakup, Meryem Ana ve İsa –bu arada adını da unuttuğum– koruyucu meleğimle birlikte bir belirsizlik arafına geçmişlerdi ve orada bir rahatsızlık yaratmadan eski bir anı olarak yaşıyorlardı.

Ama sonra, çocukluk, ergenliğin sert dalgaları arasında eriyip gitmişken, Zeffirelli'nin Aziz Francesco hakkında çevirdiği filmi gördüm. Ve o film benim içimde, ebediyen kapandığını sandığım bir pencere açtı.

Demek ki başka bir insan –başka bir çağda doğmuş olsa da aşağı yukarı benim yaşlarımda olan biri– tıpkı benim gibi askerî hayatı hayal etmiş ama sonra ondan vazgeçerek başka bir hayalin peşine düşmüştü.

Ormanların huzurlu ortamında yalnız kaldığımda hep yaptığım gibi o genç de hayvanlarla konuşuyordu.

O genç de hayatının belli bir noktasında aynen benim gibi huzursuzluğun ve mutsuzluğun pençesine düşmüştü.

Daha yüce bir soluk

Francesco da benim gibi hep hareket halindeydi.

Bu Őanslı kişi Şehrin ıssız varoŐlarında değil, Umbria tepelerinde geziniyordu. Kargalarla değil, kurtlarla ko- nuŐuyordu.

Onun bu huzursuz yürüyüŐünde kendiminkini g- ryordum.

Tıpkı benim gibi o da Çevremizde daha yüce bir so- luk olduğunu ve bu soluğun bize kucak ağtığını, bizi bir- birimize baĐladĐını ve biz insanları birbirine bağlamak- la kalmayıp hayvanları, bitkileri, mineral dünyanın derin gerĐekliklerini, güneşi, yıldızları, havayı, suyu, ateşi bir- birine baĐladĐını biliyordu.

Evet, Soluk bizi soluyordu, biz de Soluk'u soluyorduk.

Benim en baştan beri, İbrahim Peygamber'den, İs- hak Peygamber'den, Nuh Peygamber'den önce bildiğim buydu. Daha okula baŐlamadan gözyaŐlarımın akmasına neden olan buydu. Dünyada olan ve kimsenin toplamayı bilemediği o sevgi. Daimi olarak sevgi olmayana dn- Ően o sevgi. Sevgi olmadığında hızla lme dönüşen b- tn hayat.

İŞte benim ağlamalarımın nedeni buydu. Nesnelerin görünen yüzünün ardında, onların sıradanlıklarının ar- kasında bu mutlak, mahveden noksanlık vardı.

Francesco yetinmiyordu, aynen benim gibi. Yetinmek, ilk varsayımı tek olanak olarak kabul etmek anlamına geliyordu. Francesco şeylerin derinine inmek istiyordu. Bir noktadan sonra para, kudret, şan gibi herkesin kabul ettiği uyuşturucuları reddetti.

O Seiren'lerin söylediği şarkılara benim de kulaklarım toktu, içimi kemiren arzu satın alınamayan şeylere aitti; insanı en korkulan, en kıskanılan, en hayran olunan kişi yapmaya yarayan şeyler değildi arzuladıklarım. Hayatımın o noktasında, kalbimde her şeyden daha çok özgürlük yer alıyordu ve Francesco da özgür olmak istiyordu; bunu ailesinin karşısında çıplak kalacak kadar çok istiyordu. *Sizden sadece hayatımı aldım, başka bir şey değil.* Francesco, oradan oraya yürürken küçük dağ kiliselerine giriyordu, aynen benim yaptığım gibi.

Eminim o da haçın önünde diz çöküyor ve konuşmak istiyordu. Onunla benim aramdaki fark işte bu noktada ortaya çıkıyordu.

Tek ama temel bir fark.

San Damiano Kilisesi'ndeki İsa gözlerini açmıştı. Ona bakmıştı ve konuşmaya başlamışlardı.

Haçın üzerinde fal taşı gibi açılan gözler

Daima yanımda taşıdığım o Incil'de ısrarla, her şeyi aydınlatmayı başaracak bir Nazar'la buluşmayı arıyordum.

Din dersindeki sözleri hatırlıyordum: *Yol, Gerçek ve Yaşam Ben'im*.¹ Günlerimin daimi çabası bu değil miydi zaten? Gündelik hayatın donukluğunda, onun sonsuz ve aldatıcı sokaklarında asıl Yol'u, girişinin genellikle çalışanlarla örtülmüş olduğu o anayolu bulmak istemiyor muydum? Emindim, Gerçeklik sütunları orada gizliydi ve ancak o sütunlar mutlak özgürlük boyutunda benim hayatıma kucak açabileceklerdi.

Sözün özü, Francesco sayesinde bir anda gözleri ve kolları açık da olabilen İsa'yı keşfetmiştim; demek ki İsa haçın üzerinde ihtişamlı bir şekilde asılı durmak yerine kollarını kozmik bir kucaklamaya açabilirdi. O zamana kadar gördüğüm az sayıdaki çarmıh hüzünlü ve acılı bir şekilde ölüydü. O acı, o cansız bedenler, o yumulu gözler beni herhangi bir diyalog olasılığına uzak hissettirmişlerdi.

İsa'nın acı odaklı imgesi ne kadar da zarar verdi – ve vermeyi sürdürüyor. Can çekişme sancılarıyla boğuşan

1. "İsa, 'Yol, gerçek ve yaşam Ben'im,' dedi." Yeni Ahit, "Yuhanna", 14:6. (Y.N.)

bir adam kime konuşabilir ki? Artık bütünüyle Hıristiyanlıktan uzaklaşmış, kabul edilen tek günahın oburluk olduğu –formumuzu korumalıyız– bir dünyada, insanların teşvik niyetine karşılarında hiçbir hayat gücü işareti sergilemeyen bir imgeyi görerek manevi bir yolda yürümeye başlayacaklarını nasıl hayal edebiliriz?

Ah, gözleri fal taşı, kolları iki yana açık, canlı, kucaklamaya ve her gözyaşını avutmaya hazır harika çarmıhlar olsa!

Oh, saf Işık'ın baktığı, evreni içinde barındıran, onu sürekli olarak yeniden yaratan, yaralı yüreklerimize dokunan bakışlar.

Ancak Sen eritebilirsin buzu, ancak sen taşı ete, nefreti sevgiye, yalanın cansızlığını hayata dönüştürecek gizemli simyayı yaratabilirsin.

Ancak Sen bizi tutsak eden, meçhul, yabancı ve kendimize bile düşman zincirlerden kurtarabilirsin.

Ancak sen ölüme yenik düşmeyen kişinin mutlak özgürlüğünü armağan edebilirsin.

Anne karnının parlak derinliğinde oluşan cenine bastığın mühürde var olan özlem işte budur.

Saf ışıık

Son yıllarda farklı kişilerle konuştuıkça pek çok kişinin, Hristiyanlık yolundaki inanç yürüyüşünü reddetmelerinin başlıca nedenini çocukluk ve ergenlik yıllarında yaşadıkları kötü deneyimlere dayandırdıklarını fark ettim. Gericilik, boş şekilcilik, bedensel neşenin duygularını görmezden gelmeye ve küçümsemeye yönelik ahlakçılık deneyimleri bunların arasındaydı. Küçümseme ve dışlanma deneyimleri de vardı.

Sanki Hristiyanlık sadece seçilmiş kişiler için bir buluşma noktasıydı. *Yapılır, yapılmaz, kendimi yapmaya zorlamalıyım*, cümlelerinin daimi bozluğu içinde yaşamaya seçilmiş kişilerdi bunlar. Uyum sağlayamazsan, kendini sorgulamazsan, yapay içeceklerle yetinmeyip gerçek su isteyen isyancı bir ruha sahipsen dışarıda kalmalısın. Edepli insanların oluşturduğu düzeni rahatsız edersin.

Bense tam tersine Hristiyanlığın, isyankâr ruhların kendini gerçekleştirme yeri olduğunu düşünüyorum.

Ben yetinmiyorum.

Hesaplar listesi –şu kadar almak için şu kadar veriyorum– doğruda olmanın kesinliği –ve bu nedenle de yargılayabilme hakkı– ve ahlakçılığın klostrofobik hüznü bana uymaz.

Ben temele inmek isterim, gerçekliği taşıyan sütunla-

rı keşfetmek isterim, vicdanımın derinlerinde bir ses bana hayatımın ve tatmine ulaşmaya çalışan tüm hayatların amacının bu olduğunu söylediği için gerçekliği isterim.

Öyle olmasa günlerin karmaşası içinde tatmine ulaşabilmek için insan nasıl bulur yönünü? Varoluşumuzun her saatinde, her dakikasında seçimler yapmak zorundayız. Bunlar bizi ve başkalarını ilgilendiren seçimlerdir.

Peki elimizde yönümüzü belirlemeye yarayacak bir pusula yoksa neye göre yaparız bu seçimleri? Ezelden beri içimizde evrim gizeminin yankılandığı sesi net bir şekilde işitmezsek, başka hangi sesi dinleyebiliriz?

Dinlemeye koyulmalıyız.

Atmamız gereken ilk adım budur. Ancak dikkatle, acele etmeden, sürekli zihnimizi işgal eden sonsuz sayıdaki sesi ayırarak dinlersek, ansızın yok edici değil yapıcı olan sesi ayırt etmeyi başarırız.

Bu, zihne konuşmayan, bedeninin menderesleri arasında kaybolmayan, doğrudan yüreğin merkezine hitap eden bir sestir.

Bir ok-sestir, vurur ama yaralamaz. Ucu demir veya çakıtaşı değil, saf ışıktır.

Vurur ve aydınlatır.

Konfeksiyon iyilik

Görüşler imparatorluğunda, vicdandan söz etmek zordur. Gerçek diye bir şey yoksa vicdanın da olmayacağı nettir. Ya da ne kadar görüş varsa o kadar vicdan vardır. *Vicdanıma uygun mu davrandım?* Tamam da hangi vicdan? Hitler de kendi vicdanına uyararak davranıyordu, Pol Pot da; hatta yeni doğmuş bebeklere işkence eden pedofiller de kendi vicdanlarına uygun davranıyorlar.

Arzu diktatörlüğünün egemen olduğu bir dünyada, vicdan arzu edilendir ve bize iyi geldiği düşünülür. Artık bizi frenleyen ahlaki antikalıklar olmadığına göre, arzu edilen her şey iyidir. Hitler için elbette milyonlarca Yahudiyi yok etmek iyiydi; Mafia veya Camorra örgütünden biri için de hasımlarını en vahşi şekilde ortadan kaldırmak iyidir.

Bu *konfeksiyon* iyiliğın sonuçları göz önündedir. Denetim dışı şiddet, toplumsal uzlaşmanın çöküşü, çaresizlik, tedirginlik, panik atak krizleri ve delilik dört bir yanda yaygınlaşıyor.

Etolojik bakış açısına göre, bir hayvan türünün çıkmaz sokağa sapışının işaretidir bu. Ortak yaşamaya izin veren içsel yapıları silerseniz, geriye baş döndürücü ve kanlı bir düşüşten başkası kalmaz. İyilik ve şiddete karşı olma konusundaki genel çağrılar çölde çalınan borazan sesi gibi kaybolur gider.

Yirminci yüzyılın korkutucu kıyımlarına rağmen –biraz olsun düşündürebilmeleri gerekirdi– kötülüğün, kendi özünün derin yoldan çıkma enerjisi dışında, insani gerçekliğe ait olmadığına inanılır.

Kilise de bu acı kâseyi¹ kendinden uzaklaştırmıştır ve böyle yaparak hayırlı duyguların esin kaynağı gibi basit bir dünya gerçekliğine dönüştürmüştür kendini.

Hıristiyanlar, onlar iyi olanlardır. Belki biraz aptalca dırlar, saf bir aptallıktır bu ve nihayetinde bağışlanabilir de, çünkü öyle olmasalardı dünyayı saran onca kimsesizle kim ilgilenirdi?

İyi olmak, sürekli gülümsemek, rahatlatıcı sözler söylemek, olan biten her şeye mazeret bulmak için kendini zorlamak mı yoksa İyi nin ışık seliyle yıkanmak mı?

1. Kutsal Kıtıp'ta kâse yer yer büyük acı simgesi olarak kullanılır. (Y.N.)

İktidar sevgiye karşı

Çoğu ruhsal yoksulluk karanlıklar dünyasına hiçbir zaman inmemiş olmaktan kaynaklanır.

Eğer yönümüzü hiç yitirmediysek, kesin olarak kaybolmamıza ramak kala, bize hiç ummadığımız anda yürüyeceğimiz yolu gösteren birine nasıl minnet duyarız?

Kendi düşüncelerimizle ve var olan ufkumuzla oyalanırız, kendi ferasetimize şaşarak hayran oluruz, kimi zaman karmaşık ilahiyat tartışmalarına gireriz, çoğunluğun hayranlığını kazanırız, içimizin gizli bir noktasında başarılarımıza sevinen gururumuzun mutlulukla çınlamasını sağlarız. Ama asla, bir an için bile gözlerimiz daha derindeki manevi gerçekliğe açılmayacaktır.

Tanrı hakkında konuşmayı bilmek, otomatik olarak onun gerçekliğinde yaşamayı bilmek değildir. Hıristiyanlığını açıkça ilan eden kim bilir kaç kişi aslında Öğretmen'inden uzaktır, diğer taraftan kendini inançsız sayan kim bilir kaç kişi –tanrıtanımaz değilse– davranışlarıyla ve yaşadığı hayatla O'nunla derin bir uyum içinde hareket ettiğini kanıtlar!

İşte pek çok kişiyi uzaklaştıran bu şizofrenidir; çünkü arayış içinde olan ruhlar, her şeyden önce tutarlılık arzu eder. İyi konuşursak ama İyi içimizde değilse hangi meyvelerin tohumunu atabiliriz? Attığımız bütün to-

humlar, semiz toprağa düşecek olsa bile sadece hırslarımızla beslendiğinden kısır olacaklardır.

Her şeyi kemiren, her suyu kirleten hırs nedir? Zamanın başlangıcından beri daimi ve biricik varlığını koruyan, durmaksızın yineleyen tek bir hırs vardır: iktidar hırsı.

İktidar, her ilişkiye sızan ve onu çürüten bu pas, sevginin karşıt savından başka bir şey değildir. Birinin olduğu yerde, öteki yoktur ve bunun tersi de geçerlidir; çünkü ikisi birbirini karşılıklı olarak yok eder.

Sevgi iktidardan tiksindir, iktidar sevgiden tiksindir. Biri daimi tutsaklığa götürürken öteki sonsuz bir özgürlük sunar.

Işık ve karanlık

Bir, belki de iki yılımı Aziz Francesco eşliğinde yaşadım.

O günleri mest edici bir özgürlük dönemi olarak anımsıyorum. Hiçbir şeye ve hiç kimseye gereksinme duymuyordum, bütün zincirleri kırmayı başardığıma inanıyordum. Çocukluğuma eza eden gözyaşlarım yeniden belirmişlerdi ama bir şekilde arınmışlardı.

Varoluşun boş sıradanlığının bende yarattığı kozmik korku duygusu, derin bir merhamet duygusuna dönüşmüştü. Kırılgan, savunmasız, çıplak, yoksul olan her şey bende bir paylaşma duygusu yaratıyordu.

Artık benimle başkaları arasında bir engel kalmamıştı; çevremde olup biten her şey –dünyevi olaylar olmasa da etrafımda gördüğüm engin acı– benimle ilgiliydi. Canım istediği zaman bir hastaneye giriyor, kimsesi olmayan bir hastanın yanına oturuyordum, ıstırap çekenlerin elini tutuyor, öylece sessizlik içinde duruyordum. İçimde sıcak ve canlı bir enerji hissediyordum ve bu enerjinin bana ait olmadığının, akmayı sürdürmek zorunda olan bir şey olduğunun bilincindeydim; akmasını sürdürmesine izin vermenin tek yolu bunu armağan etmekti.

Henüz genç olduğumdan, ışığın aktığı yere genellikle karanlığın da indiğini bilmiyordum. Ve ışık ne kadar

güçlüyse, karanlıklar da o kadar vahşice sürüklerlerdi kendi anaförlerine.

Her şey çok hızlı oldu ve görünürde acısızdı. Ansızın başka şeyler de ilgimi çekmeye başladı. Daimi olarak terk edilmek ve şiddet görmek arasında gidip gelen ailevi durumumuz kaçınılmaz biçimde dengemi sarsmıştı. Francesco yetmez olmuştu. Bir babaya, bir anneye, elimden tutup ergenliğin karmaşık dikenleri arasında bana yol gösterecek birine gereksinme duyuyordum.

Oysa yapayalınızdim.

Daha doğrusu eşlikçilerim iyi değildi çünkü elimden tutması gereken insanların hepsi ruhsal hastalıklardan mustarıpti. Bir öğretmene, bir antrenöre, bir rahibe de razıydim. Bir el, beni yeniden geri götürebilecek bir el yetecekti.

Ama çevremde çöl vardı.

Uçurtma elimden kaçmıştı, rüzgâr onu uzaklaştırmıştı. Uçuşan kuyruğuyla tırmana tırmana gözden kaybolmuştu. Yukarıda rüzgâr, sadece fırtınaydı; bulutlar karanlıktı; yağmur ve sonsuz sayıda vahşi buzdan diken vardı.

Önümüzde uzanan bir yol

Takdiriilahî!

Gençliğimde bu terim beni ne kadar rahatsız ederdî! Budalalara uygun bir şey gibi görünürdü. Sanki dünya, arzularımızı gerçekleştirmek için oraya buraya koşturmaktan başka işi olmayan periler ve orman cinleriyle doluymuş gibi durup bir şeylerin olmasını bekleyecektik. Yürünen yol kısıyken her şeyi rastlantıya emanet etmek kolaydır. *Şanslıydım! Şanssızdım!*

İbranicede “rastlantı” kavramını ifade eden tam bir sözcük yoktur. Zaten başka türlü de olamazdı çünkü Tanrı –Sina Dağı’nda Musa’ya On Emir’i teslim ederek– tarihe adım atmıştı ve bu adımla her insanın kurtuluşu için bir temel oluşturmuş, putları yok etmişti.

Yaradan bizi O’ndan ayıran görünmez perdeyi yırtmıştı. Bize yüzünü göstermedi ama On Emir Levhaları’nı sunarak sesini duyurdu.

Önümüze bir yol açtı.

Birilerinin hoşuna gitmek için değil, kendimizin ilahî merkezine doğru yürümek için aşmamız gereken bir yoldu bu.

Artık tanrıların değişken keyiflerini yerine getirmek için toprağa şarap dökmek zorunda değildik, yok edici öfkesiyle saldıran kader yoktu karşımızda.

Biz varız, seçimlerimiz, iyi ve kötü, açıklık ve kapalılık, hayat ve ölüm arasında seçim yapma yeteneğimiz var. Çünkü Sina Dağı'ndan sonra şeyleri ayıran sınır net bir biçimde çizilmiştir.

Karanlık yıllar

Olaylara ve zamanın ruhuna kapılınca en bilge yanımdan sarsıcı biçimde uzaklaştım. Sanki öyle bir yanımdan hiç olmamıştı. Kendimin celladı olmuşum, yıkımın tüm basamaklarını birbiri ardına inmişim. İçimde sonsuzluğa âşık o küçük kızın yankısı bile kalmamıştı.

Yüreğimde nefret, yaralanmadan yaralama arzusu vardı ve hayata kesinlikle uygun olmadığım bilinci her sene daha da güçleniyordu. Anaokul öğretmenimin öngördüğü akıl hastanesinin artık köşenin hemen ardında olduğunu hissediyordum. Bu süreç içinde akıl hastanelerinin kapanmış olması yüzünden bir tür endişe duyuyordum. Kim alacaktı beni? Kim beni benden koruyacaktı? İnanılır gibi değil ama çaresizliğin en alçak noktasına vardığımda bile yine de hayatıma son vermeyi hiç düşünmedim.

Belki de bu hayata tutunuş, içimde uyuyakalmış lütfun iziydi. Kürtaj yaptırmaya karar veren tanıdıklarıma yüreğim parçalanarak bundan vazgeçmeleri için yalvaran ben değil miydim? O dönemde Kilise'ye ve onunla ilgili şeylere karşı muazzam bir korku duyuyordum; o halde o zamanlar, hatta bugün bile uygarlığın büyük keşfi olarak görülen şeye neden karşı çıkıyordum?

Çünkü her şeye karşın, içten içe hayat ve ölüm arasında bir seçim yapmış ve hayatı seçmişim. Ve bu hayat cılız bir sesle de olsa beni çağırmayı sürdürüyordu.

Hiç kapanmayan bir yara

Arada sırada biri çıkıp, “Neden bir psikanaliste veya psikoloğa gitmiyorsun?” diye soruyordu.

Buna verecek param olmadığı gibi böylesi bir girişimin en iyi ihtimalle irin toplamaya devam edecek bir yaranın üzerini bantla kapamaktan başka şeye yaramayacağının olmayacağının bilincindeydim.

Dünyaya gelen her bebeğin mutlak olarak sevgiye gereksinimi vardır; onu bu koşula iten, ontolojik yapısıdır. Bu sevgi ihanete uğrar ya da hayal kırıklığıyla yüzleşirse, ruhun incecik bedeni yırtılır. Bu yırtıktan içeriye bütün olumsuzluklar, bütün yıkımlar sızar.

Ruhu bir teknikle, bir kuramla, bizi sürekli geçmişe bağlayan yeni sözcük sellerine gebe sözcüklerle onarmak mümkün müdür?

Eminim psikoloji bizi biraz rahatlatabilir, üzerimize dolanan o karışık düğümü çözmemize yardım edebilir, bize bir baston, küçük adımlarla ilerleyebileceğimiz bir kol değneği uzatabilir ama yara hep orada açık kalacaktı ve biz kendimizi giderek daha yalnız ve kayasına mahkûm Sisypheos gibi geçmişimize giderek daha sıkı zincirlenmiş hissedeceğiz.

İlk gerçek çarpışma

Otuz yaşıma yaklaşırken bir sağlık sorunu yaşadım ve bir ayağımdan ameliyat oldum. İyileşme sürecim uzun sürdü, böylece birkaç ay boyunca koltuk değnekleriyle yürümek zorunda kaldım.

Ne sinir bozucu, ne bitkin düşürücü bir haldi! Her sabah uyandığımda ayağa dikilmek için değneklerime uzanmam gerekiyordu. Bacaklarım beni istediğim yere götürmüyorlardı, durmak zorunda kalıyordum. İğne üstüne iğne oldum ve güçten düştüm. Bedenim artık son sınıra varmıştı ve son gücüyle bana haykırıyordu.

Nihayet yürüyebildiğimde adımlarımın ne kadar kırılanlaştığını fark etmeden edemedim. Bedenimiz, ruhumuzun bize konuştuğu aynadan başka bir şey değil; bedenimiz ruhumuzlailmekilmek düğümlü.

Yaptığım hesapların hiçbirisi tutmuyordu.

Çaresizliğim artık kendini ifade etme gücü bile bulamıyordu.

Bir akşam, arkadaşlarımdan evinde rastladığım bir doktor bana, "Yeniden yürüyeabilmek için savaş sanatları uygulamalısın," önerisinde bulundu. Duyarlılığıma bu kadar uzak düşen başka bir şey düşünemiyordum ama çaresiz olunca her öğüt kabul ediliyordu.

Böylece bir sabah evden çıktım ve karşıma çıkan ilk

spor salonuna kayıt oldum. Hiçbirinin ötekinden farkını bilmiyordum; kapının üstünde *karate* yazıyor olması bana yeterli gelmişti. Uzatılan formu doldurduktan sonra duyduğum bir cümle o anda cesaretimi kırmaya neden olabildi. *Hiçbir kadın burada iki aydan fazla dayanamamıştır.*

Dersler sırasında giyilen uygun kimonoyu satın aldım, ertesi gün büyük bir aynanın karşısına geçmiştim bile. Fazlasıyla cılız bedenimin yansımasını görüyordum, o beyaz giysi benim akıl hastanesine yakışır ifademi daha da vurguluyordu.

Birkaç derste yukarı ve aşağı, ön ve arka, sol ve sağ birbirinden ayırt edemediğimi fark ettim. Neredeyse otuz yıl boyunca bedensel gerçekliğimi sadece sefil bir destek olarak görmüştüm.

Kendime baktım ve bu çarpışmada yüzleşmem gereken ilk, en büyük ve en korkunç düşmanımın karşımda duran, o aynadan bana bakan kişi olduğunu idrak ettim.

Tarantella ile kılıç¹

Günümüzde kötülüğe izin veren ufuk hangisidir?

Her gün mücadeleye davet edildiğimiz düşman sayısının iki olduğunu idrak etmek için çevremize şöyle bir bakmamız yeterlidir.

Kirlilik ve fazla kilolar.

Temas ettiğimiz yüzeylere yuvalanan düşman ordusu gözle görülmezken gayet iyi görülen yağ adlı düşman giderek daha fazla bedenlerimize yerleşiyor.

Mükemmel olmayan insanların doğumu gibi başka kötülükler de var ama en azından bu alanda derin bir nefes alabiliriz çünkü bilim iyi niyetiyle varlığını koruyor ve bu istenmeyen safraların dünyaya gelmesini engelliyor.

İnsanoğlunun bütünlüğü için sevgi tutamaklarına ya da klozete yuvalanan bakterilere karşı savaşmak yeterli midir?

Yoksa bu gerçek savaşın noksanlığı bizi çaresizliğin akıntısına mı sürükler?

Bir kuklaya, bir dublöre karşı savaşmaktan daha yıpratıcı bir şey olabilir mi? Elimizden gelenin en iyisini

1. Güney İtalya kökenli, çiftlerle yapılan, hafif, hızlı adımlı neşeli halk dansı (Y.N.)

yapsak bile ancak bir-iki küçük cephede galibiyet elde edebiliriz. Bir santim daha daralabilir, daha parlak bir tuvalete kavuşabiliriz.

Kilise de mücadele konusunu epeydir terk etti. Kötülüğü kendi içinde ayırt edebilme –ve inançlı bir kararlılıkla onunla mücadele edebilme– yetisi yerini genel bir iyi niyet fikrine bıraktı.

Küçük çocukları baskı altına sokmamak, onları sarsıntıya uğratabilecek imgelerle korkutmamak gerekiyor. Geriye gidip anlamsız umacılarla korkutamayız yoksa din dersine gelmek yerine kendi hoşlarına giden yerlere kaçabilirler. Zaten hepimiz bağışlandık, hepimiz Tanrı'nın sevgisi içinde yaşıyoruz.

Gerçekten böyle olduğuna emin miyiz?

Mazeret yaratan bütün bu tatlı sözleri ben Kutsal Yazılar'da göremiyorum ama mücadele enerjisini dört bir yanda hareket halinde görüyorum.

"Sus ve çık!" diye emrediyor İsa iffetsiz ruha. En önemli şey olmasına karşın, "Birbirimizi kucaklayalım ve ne olursa olsun sevelim," demiyor.

İncil bizi bir tarantella dansına değil, elimize kılıç almaya davet ediyor.

Kilise'nin dünyevi hayata uyumunun gerekçelerinden biri kubbelerin altındaki sıraların giderek boşalması. Mazereti görüyor, güven veriyor, zorlamıyor, sertlik vaat etmiyor; çünkü bunların günümüz insanına ters düşeceğini biliyor.

Ya tam tersi olsaydı?

Ya insanlar bu çarpışma aracılığıyla içlerinde samimi ve derin bir çarpışma ve gelişme arzusu duysalardı?

Kötülük içimizdedir

En vahşi suçla ilgili hep bilincinde olduğum bir şey vardı: Katil ben olabilirdim.

Kötülüğün çehresi bana yaşadığım köyün sokaklarından daha aşınadır. Bulvarlarını, caddelerini, dar sokaklarını, ara sokaklarını bilirim hatta seni bir duvarın karşısına yollayan ve ilerlemeni engelleyen çıkmaz sokaklarını bile tanırım. Coğrafyası gayet nettir, vadiler, nehirler, tepeler vardır ve hepimizin aşması gereken manzara budur.

Bu manzara bizim içimizdedir, yüreğimizdedir.

Herkesin onu görmesi uygun değildir, daha ziyade ulaşılmazdır orası. Habil ve Kabil'den bu yana kuşaktan kuşağa aktarılır. Biz masumların ceza olarak taşınması gereken silinmez bir leke değildir söz konusu olan ama daha çok her eylemimizde var olan ve canlılığını koruyan bir eğilimdir.

İçimizde bir çalışma yapmadıysak, bu ilkedен habersizsek, kendimizi olaylara kaptırıp bırakmışsak kötülüğe eğilimin öne çıkması mümkündür. Eğimli bir yüze ye bırakılan eşya kaçınılmaz olarak aşağı kayar.

İçimizde var olan olumsuzluğun bilincinde olmadığımızda, vicdanın derin sesine kulak vereceğimize egomuzun şımarık ve vasat sesini dinlersek başımıza gelecek budur.

Böyle olunca iyiyi aramak yerine *kendi* iyiliğimizi ararız. Oysa bize ait olan iyinin hep kandırıcı bir önceliği vardır çünkü serpildiği topraklar güce aittir.

Bu seçimi yapabilmeyi başarabilmek için özen düzeyini yüksek, mazeret düzeyini alçak tutmamız gerekir. Kötülüğün bireysel olarak canlı ve hazır bir gerçeklik olarak bize ait olmadığını düşünürsek dönüşü olmayan ve çok tehlikeli sonuçlara gebe bir yola gireriz. O da bizi daima kötülüğün hep başkalarında bulunduğuna ikna etmeye çalışan yoldur.

Bütün zorbalıklar, bütün cinayetler, bütün dünya savaşları bundan doğmaz mı zaten?

Yanan alev

Saf, yoksul maddeye indirgenmiş bir dünya ve Sonsuzluk'un soluğunu hâlâ duyabilmeyi beceren bir dünya.

Zamanın donuk sınırlılığında sıkışmış bir dünya ve gizeme açılan ve bu açılma sayesinde Tanrı'nın krallığının içimizde olduğunu sezen bir dünya.

Yüreğin derinlerinde –her yüreğin derinlerinde– o minicik alev vardır, yangına dönüşebilmek için birinin onu üflemesini bekler.

Her ateş gibi beslenmesi gerekir. Kimi zaman odun ıslaktır, sadece duman üretir, kimi zaman çıra yoktur bir türlü tutuşmaz. Biri üzerine alkol dökmeye karar verince alev gerçekten şahlanır ama bu şahlanma kısa sürer.

Pek çok insan kendilerini ilgilendirmiyormuş gibi duran o ışık karşısında rahatsızlık duyar. *İyi de kim istedi ki onu? Kim arzuladı? Üzerini kumla örter, su dökerler. Ne olursa olsun, yeter ki sussun!*

Alev şu dini değil de bu dini benimsemiş olanlara ait değildir. Alev dünyaya gelen herkese aittir çünkü Yaratılışın Kutsal Ruhu canlı olan her şeyin içinde vardır. İnsanlarda, bitkilerde, hayvanlarda. Hatta taşlarda bile onun soluğunu duymak mümkündür.

Ama doğal dünya bütünüyle kendi lütfu içinde yaşarken ve bunu güzelliğin ücretsiz oluşu sayesinde bizim

bakışlarımıza sunarken, bizler adil, ermiş insanlar olmayı başarabilmek için bir yürüyüşe başlamalıyız.

Ancak yüreğimizin ışığı gerçekten yandığında bakışlarımız da tutuşur ve yanarak Varlık'ın bütünlüğünü görmemizi engelleyen filtreleri, perdeleri, diyaframları yakar.

Bizi anlayan ve nihayet bizim de anlayabildiğimiz bütünlük budur. O zaman her yer ışıktır, yayılan ve büyük bir ateşe dönüşen alevdir.

Büyük ateş son yapmacık hareketleri yutar, duman dindiğinde önümüzde adalet ve gerçeklik, merhamet ve bağışlama yolunun açıldığını görürüz.

Bu yolların tümü oradadır, engellenmeden karşımızda durmaktadır.

Yalnızca aşılmayı beklerler.

Balinalar ve havuçlar

Çağdaş dünyanın pek çok ruhsal hüznü arasında, bizi çevreleyen doğada, güzelliğin ücretsiz oluşu sayesinde kendini sergileyen olağanüstü bir Cazibe olduğunu okuyabilmeyi becerememek vardır.

Canlı olan ve bizim egemenliğimizden kendini kurtarabilen her şeyin olağanüstü gücünden korktuğumuzdan yaratılmış olanı gülünç bir ideolojiye esir etmeye karar verdik. Hepimiz yeryüzünü kurtarmak istiyoruz – bu da elbette doğru bir şeydir– ama temelde bunu neden yapmamız gerektiğini gerçekten bilmiyoruz.

Yıllar önce çevre sorunlarına karşı mücadele veren bir gazeteci hanımın ziyaretini hâlâ hatırlarım. Onu bostanıma götürdüğümde ürkekçe boy vermeye çalışan bütün minik bitkilerimi ezmeyi başarmıştı.

Çılgınca konuşmayı sürdürüyordu ve ben ona, “Havuçlarıma dikkat edin!” dediğimde ne bakışlarını yere çevirdi ne ayağını kaldırdı. İnatla ufka diktiği bakışlarıyla bana dehşet içinde balinalardan söz etmeyi sürdürdü.

Balinaları savunuyor ama havuçları eziyordu!

Kendi zihnimize ait bir düşüncüyü izlemek için kaç kez gözlerimizin önünde duran gerçekliği kaçırmışızdır. O gerçeklik dikkatimizi çekebilmek için yalvarır ama

bizler onun cılız ve alçakgönüllü sesini işitemeyiz. Büyüklemlerimiz vardır, zaman yitirmememiz gerekir.

Oysa bütün kötülüklerimizin devası çevremizde yaşayan ve büyüyen her şeyin bakımını bir anne özeniyle üstlenmemizde değil midir?

Azizliğe doğru

Bir ot, indeki yavrular, yuvadaki kuş yavruları, tarlanın ortasındaki ayçiçeği, okyanusun derinliklerinde yavrusunu besleyen balina.

Bütün bu gerçeklikler bir yürüyüşü tamamlamak zorunda değildirler çünkü Varoluş'un doluluğu, var olmaya çağrıldıkları andan itibaren onların içine yerleşmiştir.

Ama bizler öyle değiliz, bizler yürüyüşe geçmeliyiz.

İnsan evladı başını yaslayacak bir ine sahip değildir ve yürüyüş sırasında –böceklerin ardında kozalarını, yılanların derilerini bırakmaları gibi– ona dar gelen her giysisinden kurtulması gerekir.

İleri gitmek ve soyunmak.

Soyunmak ve yine soyunmak.

Önceleri ona gerekiymiş gibi görünen her şey bir anda safraya dönüşür. İşimize yarar sanıyorduk, meğer öyle değilmiş. O geçidi, o eşiği, o tepeyi aşmamız sırasında işe yaradı. Şimdi oraları geçtiğimize göre artık onu da ardımızda bırakmamız gerekir.

Bir ânın giysisine tutunmak –hangisi olursa olsun– ilerlemeyi durdurmak anlamına gelir.

Nereye doğru ilerlemek?

Azizliğe doğru.

Ah, ne utanç verici bir söz! İyi olmak için kendini zorlamaya tamam da, aziz olmak, bu ancak tek tük kişiye nasip olacak bir şeydir.

Azizlik düşüncesinin pek az kişiye kısmet olması düşüncesi hayallerde çok zarar yaratmıştı; bu mertebeye erenler ya doğduklarında seçilmişlerdir ya da –daha da iyisi– dinî bir tarikatin kurucusu oldukları için aziz olmuşlardır.

Azizlik olağanüstüdür elbette ama her insanın varoluşunda gizli olan gizem de olağanüstü değil midir?

Çağımızın ağır bozluğunun, çıtayı fazla düşük tutmamızdan kaynaklandığını sanıyorum. Kötülük yapmama yetiniyoruz, elimizden geleni, elimizden geldiğince yapmaya çalışıyoruz.

Ama en berbat durum da bu değil midir?

*Oysa ne sıcak ne soğuksun, ılıksın. Bu yüzden seni ağzımdan kusacağım,*¹ diye yazar “Vahiy”de.

Yaklaşan dönem, cesaret dönemi olmalı.

Vasatlık bizi uyuttukça azizlik alevleniyor. Ancak azizlik ruhuna gömülmüş olan yüreklerin bu ateşi yayma kudreti var.

Azizlik, öyle olmayı arzulayan her hayatın gerçek amacıdır. Soyunmak, soyunmak ve soyunmak, şeffaf kâlana, suların en derin ve temizi gibi duru bir bakış sahibi olana ve şöyle diyene kadar soyunmak: *Yaşayan ben değilim, benim içimde yaşayan Tanrı’dır.*

1. Yeni Ahit, “Vahiy”, 3:16. (Y.N.)

Carso bölgesinde bir ırmak

Yüreği arındırma çalışması bütün bir ömre yayılan iştir ama inatçı mantık kurallarına göre ilerlemez. Kimi zaman çıkmaza girer, kimi zaman da insan müthiş bir sıçrayış yaptığı izlenimine kapılır. İş bize aittir elbette ama onunla da kalmaz çünkü Kutsal Ruh, Carso bölgesindeki bir ırmak gibi alçalır ve artık onu yeniden görme umudumuzu yitirdiğimiz anda ansızın yüzeyde belirir. Ancak zamanla, onun bakışlarımızdan ırak olsa da kutsallaştıran suyunun akmayı sürdürdüğünü anlarız.

İlk komünionumu aldığım pazar gününün ertesi pazarında gerçekleşen konfirmasyon törenimden söz etmedim. İlk komünion beni korkutmuşken, konfirmasyon töreni sabırsız kılmişti. Bana bir asker olmak ve savaşmak öneriliyordu. Kaplan kızın ilk günden beri arzuladığı bu değil miydi? O gün armağan olarak gözle görünmeyen bir üniforma aldığımı ve bu üniformanın bana gelecekteki her türlü zorluğu aşmakta yararlı olacağını hissetmiştim. Gururluydum, o “ordu”nun bir neferi olmaktan çok büyük gurur duyuyordum. Ama bu gurur kısa sürdü. Ancak birkaç yıl sonra, çocukluğun sahte sükûnetine girdiğimde Carso Nehri yeniden su yüzüne çıktı. Bütün ailemle birlikte, hiç tanımadığım yaşlı akrabaların altmışıncı evlilik yıldönümü kutlamasına katıl-

mak üzere Veneto bölgesindeki küçük bir kasabada bulunuyordum. Gitme konusunda epey direnmiştim, o günün son derece sıkıcı bir gün olacağı belliydi; ama tam orada, sıradan bir kilisenin içindeyken ansızın deli gibi ağlamaya başladım. Herkes şaşkınlıkla dönüp bana baktı. Kendini iyi hissetmiyor musun? Canını sıkan bir şey mi var? Her zaman olduğu gibi yine konuşmayı başaramadım. Bütün tören, bütün öğle yemeği, bütün ikinci saatleri, bütün eve dönüş yolu boyunca ağladım. Yıldönümü kutlayan yaşlı çiftin hâlâ ergenliğin neşeli ışığıyla parlayan o yaşlı yüzleri gözlerimin önünden gitmiyordu. Birbirlerine iki âşık gibi bakıyorlar, konuşuyorlar, dokunuyorlardı. Komünyon almak için diz çöktüklerinde ansızın bu çift ile O'nun arasındaki sevginin tek bir şey olduğunu idrak ettim. O âna dek o her zaman her yerde var olan sevginin canlı ve somut varlığıyla hiç karşılaşmamıştım ve yüreğim bu heyecanın darbesini kaldırmaya hazırlıklı değildi.

Bir ışık parçasığı

Denizde uygarlığın başladığı ilk günlerden beri insanoğlu, gemicilerin geceleri yönlerini bulmalarına yardım etmek için kıyılarda büyük ateşler yakmayı öğrenmiştir.

Ateşlerin yerini zamanla fenerler almıştır ve artık uydular sayesinde yönümüzü bulduğumuz bir çağda olsak bile, fenerlerin büyük çoğunluğu görevlerini yerine getirmeyi sürdürmektedir.

Küçük bir kızken Barcola'da bulunan büyük fenerin, karşısındaki körfeze gönderdiği ışık demetini saatlerce seyretmek benim için büyüleyiciydi.

Adeta hipnotize edici bir düzenliliği vardı.

Önce karanlık olurdu, hemen sonra o ışık şeridi bir kamçı şiddetiyle sanki onu dilimlemek istercesine geceye uzanırdı. Bir keresinde feneri ziyarete gitmeyi de istemiştim ama gündüz olduğundan hayal kırıklığına uğramıştım. Işığı ve çevredeki karanlık olmayınca yüksek bir kuleden başka şeye benzemiyordu.

Dinsel kurallar, geceyi bölen ve bizi limana yönlendirecek rotayı bulmamızı sağlayan ışığa benzemiyor mu?

Bu ışık bir an için zamanı delip geçen Sonsuzluk'un nefesine benzemiyor mu? Bizler her şeyin burada olduğunu sanıyorduk ama bir anda bizi aşan, varlığımızın

hem önünden hem arkasından yürüyen bir gerçeklik olduğunu keşfediyoruz.

Ve bu gerçeklik bize içimizde var olan tanrısallıktan söz ediyor. Günlerin bozluğunda, parlak bir ışık parçacığı belirliyor.

Onu bodrumda tozlanmaya bırakmak yerine bu gerçeklikle ilgilenmeli, Alaaddin'in lambasını parlattığı gibi onu parlatmalıyız. İçinden uysal bir cin değil ama çok daha güzel, çok daha yüce bir şey çıkacaktır.

Hem de çok daha şaşırtıcı.

Önceden belirlenmiş uyumsuzluk

Kendi başına kurtulmayı düşünen, başarı ve verim inancına uygun olarak yaşayan dünya, güzelliğe ve karşılıksız verilenlere değer vermiyor.

Zaten başka türlü olamazdı çünkü güzel ve karşılıksız olan her şey, bu dünyanın tiksindiği her şeye açılır.

Her şeyin ona bağlı olduğu bir Yaratan fikri.

Çirkinlik insanlığın her alanını işgal etti. Bir kitap insanın kinik çöküşünü anlattığı, bir müzik parçası armoninin kurallarından uzak kaldığı zaman yüceltiliyor; görsel sanatlar giderek daha sık tartışmaya açık yapıtlar ortaya koyuyor ve ancak kurnaz sanat pazarı bunları başyapıtlar olarak sunmayı başarıyor.

Güzellik yerine, karşımızda onun cesedi duruyor.

İyi olmayınca Doğru olmaz, Güzel de olamaz. Bu temel sütunlardan yoksun kalınca sanat da –en kadim çağlardan beri insanoğlunu onun gizemli kısmıyla temas sokmuş olan yol– kendi fantazmalarına ve bunların ortaya çıkarabileceği çürümeye hayran nihilist bir narisizmin çırpınan teşhirine döner.

Zenginliğe giderek daha çok zaman ayırıyoruz ve giderek daha çok çirkinleşiyoruz, daha kötü giyiniyoruz, suratlarımız daha çok asılıyor. Bize yakışıyor mu yoksa bizi gülünç mü kılıyor, diye düşünmeden modanın bize emrettiğini geçiriyoruz üzerimize.

Kimseler, şimdiye dek hep bilinen şeyi, bedenin büyüsunün bel ölçüsüne, yüz çizgilerine, sarkmış gıdıya değil onurlu davranışımıza, bakışlarımızın hakkımızda söylediğine bağlı olduğunu söylemiyor.

Yaralayan solgunluk

Solgunluğun vasatlığı ne yazık ki dinsel törenlerin uygulanmasına da sızdı. İnsanlara kendilerini rahat hissetmek için büyük beton kutular inşa edildi –süpermarket-kutu, garaj-kutu, spor salonu-kutu– ve bunlara kilise dendi.

Artık kimse dönüp Doğu'ya, ölümü yenen güneşin doğduğu yere bakmıyor.

İnsanların gönlünü çelmek için dinsel ayinler televizyon gösterilerinden esinlenir oldu. Ne mum ne de loşluk var artık, parlak neon ışıkları, yüksek müzik, *vokalist* olmayan birinin ulaşamayacağı tonda ilahiler, ruhu yaralayan banallikte metinler aldı onların yerini.

Epiklesis¹ törenlerinde çan çalınmıyor, ayinde görevli gençlere beyaz önlükleri giydirilmiyor ve o gençler sunak masasının yanında ayaklarında terlikleri, üzerlerinde parlak yazılar olan delik fanilaları ve sıkkın bakışlarıyla dikiliyorlar.

Buhurdan söz etmiyoruz bile çünkü o çoktan bütün döküntülerle birlikte tavan arasına kaldırıldı. Neden olmasın? Ardından alkışın geldiği dokunaklı bir tanıklık,

1. Hristiyanlıkta Komünyon Ayini'nin ekmekle şarabın sunulduğu bölümünde Kutsal Ruh'a yapılan özel çağrı. (Ç.N.)

girişimin başarısını mühürlerdi! Bütün formaliteler bir kenara atılsın, korolar, can sıkıcı anlar, zaman yitirmeye yol açan şeyler kaldırılsın!

O anlarda kutsal bir hal yaşanabileceği –hani Sonsuzluk’un zamana baskın yaparak onu kutsayacağı– artık kimselerin aklına gelmez gibi görünüyor.

Çanlar, önlükler, buhurla birlikte Tanrı korkusu da tavan arasında bir sandığa kondu, anahtarı yok edildi.

Her şeyi yapan bizleriz, bizi manevi olarak birbirimize bağlı tutan şey, yaratabildiğimiz duygusallığın yoğunluğu.

Ölüler gibi yaşamak, canlılar gibi ölmek

Dünyada yaşamak ama dünyaya ait olmamak.

Özellikle günümüzde, bu kadar ciddi bir düzen bozucu var mı?

İnsan ortadan kaybolmuyor, bir kenara çekilmiyor, ideal toplum ayrıcalığı arayışına girerek dünyadan uzaklaşmıyor; tamamen dünyaya gömülmüş olarak yaşıyor çünkü gerçekliği seviyor, gerçekliğin var olduğuna göre içinde iyiliğin tohumunu barındırdığına inanıyor.

Yine de dünyaya ait olmuyor, eylemleri dünyanın yasalarına uymuyor; oysa dünya yasaları bir davranışlar ve ilişkiler bütünüdür, onlar da şu ya da bu biçimde güç alıştırmalarını temel alır.

Dünyada yaşanıyor ama başka bir gerçeklik düzeyine tanıklık ediliyor.

Bu daha gizli, daha az yankı uyandıran ve görünürde kaybetmeye meyilli bir düzeydir.

Gücü, mükemmelliği, etkinliği yücelten, parayı ve ekonomik verimliliği bütün öteki değerlerin önüne koyan toplumda zayıflıktan, kayıptan söz etmek dinsel anlamda küfürdür. Kutsal Kitap'ta sözü edilen *Altın Buzağ* oracıktadır, gece gündüz olağanüstü gücüyle parlamaktadır, göz kamaştırıcı ışığı artık gezegenin en ücra köşesine kadar uzanmaktadır. Eğilin, diye yineleniyor bize sü-

rekli, onun önünde diz çökün, olağanüstü gücüne teslim olun ve nimetlerle örtülecektir üstünüz.

Hipnotize edici bu ninniye direnmek zor, gerçekten zor; doğuyoruz ve müzik orada bizi bekliyor. Ve de öylesine her yere sinmiş durumda ki gerçekliğin içinde farklı bir partiyon gizlediği kuşkusunu bile siliyor.

Sonra belki ansızın bir şey bizi şaşırtıyor, olmaması gereken bir şey var oluyor; aynen üzerinde cambaz olan kaplan gibi.

Öyle olunca kelimelere gereksinim duymadan dünyada iki ışık olduğunu anlıyoruz. Biri gücüyle gözleri kör ederken öteki daha önce zifirî karanlık olan bir yeri pırıl pırıl görmemize yardım ediyor.

Nihayetinde, seçim hep aynı oluyor.

Kör olmak ya da aydınlatılmak.

Gücün aldatıcı vaatlerine yenik düşmek ya da ego-nun hırslarını İyilik'e teslim etmek.

Ölü gibi yaşamak ya da şahane bir şekilde canlı olarak ölmek.

Vizyonun armağanı

Çağdaş ufuk bize insanın vizyon denen armağanı reddettiği bir dünya öneriyor.

Sadece bize önerilen şeyleri görüyor, hayal ediyor ve arzuluyoruz. Ve bize önerilenler daima karşımızda oluyor ama fazla da uzaklaşmıyor; tazıların peşine düştüğü oyuncak tavşan mesafesinde duruyor. Biz biraz geride, o biraz önde. Ona ulaşma olanağı bütünüyle bacaklarımızın yorulmasına bağlı oluyor. Ancak bu sayede başkalarını geçebiliriz. Ve ona ulaştığımızda avın görüntüsünün tadını çıkarmaya zamanımız olmuyor çünkü sahaya hemen bir yenisi fırlatılıyor, o da elips çizgi üzerinde hızla koşmaya başlıyor. Böyle olunca tam önümüzde duran oyuncak tavşanı bırakıp yenisinin peşine düşmemiz gerekiyor.

Bize hayal gibi sunulan HER ŞEYİ reddettiğimiz için gerçeklik ancak kendi gücümüzle yapabildiğimiz şeyin içine sıkıştırılmış oluyor.

Bizi yaratan ve yeniden kucaklayan Sonsuzluk olmadan eylemlerimiz son derece kırılgan oluyor çünkü sadece ilkelerimiz ve arzularımızca destekleniyorlar. Yönetilebilen, değişebilen, bize sunulan durumların işine geldiği şekilde uyarlanabilen ilkeler oluyor.

Sonsuzluk olmayınca bir yargılama olasılığı da ol-

muyor. Ruh olmuyor, sadece çözülp giden bir beden oluyor. Bu nedenle kuruntular bir bir dökülüyorlar.

Bizi mutsuzluğa ve sonsuz acıya sürükleyebilecek bir değerlendirmenin korkusu ortadan kalkınca ağırlıklı olarak kendi çıkarımız doğrultusunda eylem yapıyoruz.

Doğa boşluğu sevmez

Ruh denen safradan kurtulmuş olan dünya daha mutlu bir dünya mıdır yoksa barbarlığın günden güne kocaman ısırlıklarla yiyip bitirdiği bir dünya mıdır?

Vizyon armağanını reddeden bir gerçeklik, adımlarını hangi yöne atar? Birlikte yaşamaya, paylaşmaya, merhamete doğru mu yoksa oligarşiye, az sayıdaki kudretlinin çoğunluk üzerindeki zaferine doğru mu?

Şimdi dönüp bu ufku açmak için acele etmemiz gerekmiyor mu?

Tabii ya, doğa boşluğu sevmez diye nahoş varlıklardan arındırılan Gökler, pırıl pırıl duracağına döküntüyle dolduruldu. Bu döküntü şimdi bize baskı yapıyor, bizi eziliyor, giderek daha öne eğilerek yürümeye zorluyor, bakışlarımız daha çok yere dikiliyor, daha çok kendi kendimize mahkûm oluyoruz.

Peki bunun bilincine varmaya başlıyor muyuz?

Olabildiğince özgürlük içinde yaşadığımıza inanırken aslında sırtımızda gözle görünmeyen ve son derece ağır bir boyundurukla yürüyoruz.

Vizyonu sildik, onurumuzun en derin gerekçesini sildik, insanın yerine bireyi koyduk. Artık hiç birimizde gizemli bir özel olma hali yok.

Hepimiz birbirimizin yerini alabiliriz, hepimiz tek-

nik olarak daha iyi hale getirilebiliriz, artık kendimizi işlemek, acı ve ıstırapla yüzleşmek, gelişmek için zahmete girmek zorunda değiliz. Herhangi bir sorunu çözmek için varlığı her zaman her yerde duyumsanan üvey annemize yani tekniğe güvenmemiz yeterli olacaktır.

Teknik artık şaşırtmayan bir bilimdir. Bizim iyiliğimizi ister ama Hayrı değil.

O halde, bizi ne adına yeniden canlandırır?

Tanrı'nın kırılğanlığı

Ölüm hep oracıktadır.

Kötülük hep yanı başımızdadır.

Sadık bir çoban köpeği misali, önümüzden gider, arkamızdan gelir, çevremizde dolaşır, bizi bekler.

Kendi kırılğanlığımızdan kaçamayız ve bunu yapmadığımız için daha yüce bir kırılğanlık konusunda kendimizi sorgulamadan edemeyiz; bu da Tanrı'nın kırılğanlığı konusudur.

Aziz Paulus'un dönüşümüyle –Batı kültürünün hayal dünyasında– bir adım attık ve bu adım bizi Tanrı'nın İlayeti'nin ya bizi bir yıldırım gibi çarpacağına ya da bize ait olmadığına inanmaya itti; Mısır'dan kaçan İsrailoğullarının Kızıl Deniz'i aşmaları olayı bizim bilinçaltımıza kesin olarak her şeye gücü yeten bir tanrı fikrini yerleştirdi. Her şeye gücünün yetmesinin yanı sıra insanlık tarihine canının istediği gibi müdahale edeceğine de inanıldı.

Böyle olunca, Tanrı bir süredir ufukta belirmediğinden –ve pek çok korkunç şey yaşandığından– bütün sorunun onun bizimle alay etmesinden kaynaklandığını söylemek doğal geliyor.

Hâlâ bu gerçeklere inanmaya inat edenlerin –var olmadıklarını çoktan kanıtladılar– acının sevimsiz gerçekliğiyle hesabı tutturmak için ya bir kestirme yol seçtikle-

rini ya da bir tür anesteziye başvurdıklarını düşünmek son derece normal görünüyor. Bazı insanlar büyük trajediler, yıkıcı hastalıklar, çocukların ve masumların açıklanamayan ölümleri karşısında içini çekerek şöyle der: "Tanrı böyle istedi! Onun bizim tahmin bile edemeyeceğimiz planları var!" Bunu söyleyenler beyinlerini en düşük düzeyde kullanan insanlar olmalılar.

Ben kişisel olarak, kendimi bildim bileli acının mantıksızca karşılıksız oluşuyla hesaplaşmadım. Her şeye gücü yeten –akıl sır ermez arzusuna göre bir şeyi yapan ya da yapmayan– Tanrı fikri bana hep düşmanca geldi.

Otoriteyi sevmem ve güç olan yerden hızla kaçarım. O halde?

Meleklerden biraz daha az

Gökyüzünün boş olduğunu ya da orada birileri olsa bile bizim kaderimizi umursamadığını söylemek daha kolay olmaz mıydı?

Evet, eğer benim düşüncem sadece zihnimin ürünü olsaydı neredeyse doğal olarak bu seçenekten yana olur-
dum. Varoluşun merkezinin beyinsel çabalarda değil, yüreğin canlı ve sıcak doluluğunda bulunduğu net algısı her daim geçerli oldu benim için.

Yürünecek doğru yolu bize gösteren daima yürektir.

Ve yürek, incinmeye yatkınlığıyla bize –onun derin-
liğine girme tehlikesini göze alırsak– yüreğimizin ve Tanrı’nın yüreğinin karşılıklı olarak birbirlerine nüfuz ettiklerini, birbirlerini canlandırdıklarını, bunu da Kutsal Ruh’un aydınlık nefesi sayesinde yaptığını söyler.

Bizler, Tanrı’nın doğasının katılımcılarıyız.

Bizi gerçek tatmine ulaştırabilecek biricik küçük ve ürkütücü sır budur. Egoyu küçültmek, günden güne gerçekten yaratma yetisine sahip güce ayrılan yeri genişletmek.

Yüzlerimiz, hareketlerimiz, sözlerimiz sürekli olarak sadece kendi düşüncelerimizden beslendiğimizi ve bize can vermiş olan Düşünce’nin ne kadarını kabul edebildiğimizi yansıtır.

Aynada kendimize baktığımızda bunu hatırlıyor muyuz? Hayatımızın seçimlerinde bunun bilincinde miyiz? Bakışlarımız neden söz ediyor? Bir bataklığın donuk derinliğine mi sahipler yoksa güneşi yutmuş olan bir okyanusun ışığını mı barındırıyor?

Hâlâ “meleklerden biraz daha az” olmayı bilebiliyor muyuz?

Yüreğimizi kızgın ocak içindeki taşa dönüştürmeyi bilemiyorsak, nedir bu yakınlığımız?

Filtresiz veya engelsiz

Gündüz ve gece, gece ve gündüz, Beslan çocukları bir an için olsun yüreğimi terk etmiyorlar. Küçük Ermeniler, Auschwitz çocukları, Burundi'de bıçakla lime lime kesilen çocuklar da. Karınları askerlerce süngülerle deşilen ve bebeklerini yitiren anneler, her savaşta tecavüze uğrayan, erkeklere satılan bütün kızlar da hep kalbimdeler.

Altı aylıkken anne karnından çıkarılan bebeklerin soluğu benim soluğumdur; bizim iktidar ve sahip olma oburluğumuz yüzünden hayatın ihtişamlı onurundan yoksun bırakılan milyonlarca hayvanın soluğu soluğumdur. Onların çaresizce mölemeleri, melemeleri, ötmeleleri, hiç durmadan kalbimin karıncıkları arasında çınlamakta, onları tehlikeli bir şekilde genişletmekte.

Hiç denecek kadar az uyuyorum.

Zenginliğin hazlarını bilmem, uyuşturucu etkisi yaratan inanç da bana ait değildir. Masumların acılarına kucak açma yeteneği sürekli olarak benim içimden geçer, beni yiyip bitirir. Yüreğime bir dikenin batmadığı tek bir gün bilmem.

Eğer bana verilen bir armağan varsa o da acının varlığına alışmamak, onu bir rezillik olarak görmekten asla vazgeçmemektir. Başkalarının ıstırabı daima benim de ısı-

tırabım olmuştur. Araya filtreler ya da engeller koymayı bilmiyorum. Alışkanlığın ve iyi niyetin fizyolojik uzaklığı da işe yaramıyor.

Benim yüreğimi tutuşturan madde sürekli kendini yeniler. Alevin alçalması, titremesi tehlikesi yoktur. O hem bir ocak hem de aynı zamanda bir simya imbiğidir.

Merkür'ü felsefe taşının altına çevirmez ama kaybettiği Tanrı sayesinde acının kaba maddesini sevginin saf maddesine dönüştürür.

Hak talep ediyorum, öyleyse varım

Doğurganlık burcu altında var olan yalnızlıklar da vardır, karınlarından taştan başka bir şey çıkarmayı bilmeyen başkaları da.

Zamanımızın –*homo homini lupus*¹ şeklindeki yırtıcı gerilim tarafından canlı tutulan materyalist nihilizmin yarattığı– yalnızlığı ikinci türe aittir.

Maddi mülkiyet ve bireysel özgürlük yüklü bu yalnızlık bizi ciddi biçimde ölü sevici bir dünyaya yuvarladı. Artık varoluşumuzun gerekçelerini bilememenin verdiği çaresizlik içinde tutkulu bir biçimde hak talep etme yasalarına bağlandık.

Hak talep ediyorum, öyleyse varım.

Zamanımızın *mantra* sı bu değil mi?

Kaderimizden bihaber olduğumuzdan haksızca elimizden alınanların bize iade edilmesi için yargıçlara ve mahkemelere başvurmaktan başka bir şey yapmıyoruz.

İyi de haksızca elinizden alınan ne?

Doğruyu söylemek gerekirse bunu bilmiyoruz.

İçimizde bir noksanlık olduğunu hissediyoruz ve bu noksanlığa koşulların bize önerdiği adları veriyoruz – bir gün biri, bir gün öteki. Önemli olan el el üstünde otur-

1. (Lat.) İnsan insanın kurdudur. (Ç.N.)

mamak, boşluğu doldurmak için hep bir şeyler yapmak, özgürlük çapımız hep daha geniş olsun diye mücadele etmek.

Hiçbir şey kanatlarımızı budamamalı, hiçbir şey bizim daha çoğuna sahip olma takıntımızı frenlememeli.

Her fethin neşesi, kısa süreli olmaya mahkûmdur.

Daha zaferin tadını çıkarmaya zaman bulamadan huzursuzluk denen tahtakurdu yeniden günlerimizi kemirmeye başlar.

Bu öyle bir huzursuzluktur ki, uçmanın neşesinden çok kazmanın tekdüze kasvetini tanır. Mutlu olmamız için daha ne gereklidir, her şeyin irademizin egemenliği altında olduğundan emin olmak için ne yapabiliriz?

Kazalım, kazalım, yeniden kazalım.

Kazarken aradığımız şey değerli trüf mantarı değil yıkacak duvarlardır; en büyük duvar ise bizi hapsetmiş olan kader duvarıdır.

Doğmak bizim arzumuzla gerçekleşmiş bir eylem değildir, bari ölüm öyle olsun. Ne var ki intiharın yüreklilik isteyen yüceliğine biz bürokratların yasa yapmalarını yeğliyoruz. Resmî evrakın ne zaman ve nasıl mühürleneceği konusunda kesin bilgiye sahip olmaya hakkımız var. "Mutlu hayat"ın gerekçelerinin neler olabileceğini durup kendimize sormadan "mutlu ölüm" için mücadele ediyoruz.

Hayatı bir kutsama ya da lanetleme olarak yaşayabiliriz.

Günlerimizin kalitesini belirleyecek olan ana çözüm mü budur. Hayata susamak ya da can sıkıntısıyla yaşamak. Geleceği hayal etmeyi başarabilmek ya da kafesin parmaklıklarına asılıp hayatta kalmaya çalışmak, sürekli salladığımız kafes demirlerinin gürültüsü yüzünden çıkan gürültü altında yaşamaya çalışmak.

Bizler tutsağız!

Doğrudur, nimetlerin bolluğu bizi neşe ve iyiliğe yönelteceğine çoraklığın ıssız yörelerine itiyor.

Ötekinin bakışı bizi artık büyülemiyor.

Rüzgâra karşı yürüyerek yalnız yaşıyoruz.

Hiçbir şey dikkatimizi dağıtmamalı. Yolda birine rastlarsak iki seçeneğimiz var – savuşturmak veya aşmak. Onun bakışlarına, gülümsemesine, hele ki gözyaşlarına hiç ihtiyacımız yok.

Çorak toprağa bırakılan tohumlar filizlenmez.

Toprağı sürmeyi denemek, toz kaldırmaktan başka işe yaramaz.

Oysa tohumlar o tozun içinde de yaşamayı sürdürür.

Mevsimler yıllar, on yıllar, yüzyıllar boyunca yaşar.

Uyurlar ama asla ölmezler.

İnatla, sessizce, tevazuyla bir damla suyun onların hayatlarına can vermesini beklerler.

Ya yüreğimizin çölü de su bekliyorsa?

Ya yalvarıyorsa hatta?

Ya orada da, en derin, en gizli yerimizde de bekleyen ve suya hasret tohumlar varsa? Odunsu bir zar onu hapis tutuyorsa?

Yine de biraz yağmur, hatta biraz nem onun tomurcuk zaferiyle hayata patlamasına yeterli olacaktır. Bir kök derinlere uzanırken bir başkası yukarı doğru yükselecektir.

Yeryüzü bir stadyumdur.

Yeryüzü olmazsa Gökyüzü de olmaz.

Bu nedenle köklerimizi derine göndermek, yükselmek için suya muhtacız.

Evet, yüreklerimizi yeniden canlandırmak, onları arındırmak, gerçekten insani kılmak için su gereklidir. Sonsuzluk dışında her türlü susuzluğu dindirmek için su gereklidir.

Sonsuzluk bizim yanı başımızda, bizimle yaşar.

Ve sadece bizim, bizim neşemiz içindir, çölleri çiçeklendirmeyi başaracaktır.

Tanrı bir yuvadır

Gözlerimizi yukarı çevirirsek Tanrı'nın bize varlığını zorla kabul ettirmeye çalışmadığını, onu bir ilişki olasılığı olarak sunduğunu keşfederiz.

Bizi O'nun Varlığı'na açan *evet* sözcüğünü söylemek bize, kulaklarımıza, ağzımıza, yüreğimize düşer. Ancak o zaman O'nun krallığının bir asa ya da emir öngörmediğini, ordulara sahip olmadığını, savaş ilan etmediğini biliriz. Onun her şeye yeten gücü, bize kucak açan o kırılan sevgisidir.

Çağımızı mahveden noksanlık bu değil midir yoksa?

Egomuzun doymak bilmeyen varlığının egemenliği altında başarı ruhuna kapılarak yaşayabileceğimizi düşündük. Her şey en iyi koşullarda işlemelidir, koşulların en iyi oluşu da verimlilikle ölçülür.

Artık kader denen safraya ve onun yıpranmışlığına tahammülümüz yok. Hiçbir şey bize onların kör zorbalığından daha yabancı gelmiyor.

O ağırlığı da bırakınca uysalca Descartes boyunduruğunu yükleniyoruz. *Düşünüyorum, öyleyse varım*. İnsan onuru sadece düşünceden kaynaklanır. Mantık dışında kurtuluş yoktur.

Bir yük ve bir boyunduruk arasındayız; ama güzel bir fark vardır.

Ağırlık bizi zorlanmaya mecbur ediyor ve o zorlanmanın anlamıyla ilgili olarak kendimizi sorgulamak zorundayız. Soru soruyu izledikçe yük hafifleyebilir ve hatta belli bir noktada artık ona ihtiyaç duymadığımızı anlayabilir ve yol kenarına bırakabiliriz.

Oysa boyunduruk boynumuzu eğer, ufuk olarak sadece toz içinde ilerleyen ayaklarımızı görebiliriz, başımızı asla kaldıramayız ve ağaçları, bulutları ya da yanımızda yürüyeni inceleyerek zaman yitiremeyiz.

Boyunduruğu ya da ağırlığı seçmek.

Çağımızın önümüze çıkardığı yol ayrımı budur.

Boyun eğmek ya da eğmemek, başarının donuk keskinliğini yaşamak ya da hep uçurum kenarında yürüyerek hep risk almak.

Ama ancak tepede yürüyerek; ancak iki uçurum arasında yaşayarak, hayatımızın derinliğini, bütünlüğünü ve çelişkisini öğrenebiliriz; bizim için şart olanla hiç gerekli olmayan arasındaki farkı ayırt edebiliriz.

Gerekli öze ulaşmak ve onun aciliyetini anlamak. Artık kendinin bir makineden biraz daha fazlası olduğuna ikna olmuş olan insanlığın hüznünlü bir şekilde suya gömülüşünü fark etmek.

Ancak uçurum kenarına geldiğimizde çağımızın en büyük noksanı olan annelik ruhuna seslenebiliriz. Bize kucak açan ve bize eşlik eden, bizi koruyan ve savunan, küçük ve belirsiz olan her şeyi yüreği titreyerek izleyen ve onun büyüüp güçlenmesi için elinden geleni yapan o ruhtur.

Sadece bu ruh yok etmeye karşı durabilir, armağanın saflığına bir tek o sahiptir. O armağan bizi hayatın doluluğuna sunarak bizi şımartmaz ama yeniden canlandırır.

Her annenin görevi bu değil midir zaten? Hayat vermek, korumak, kimse onun kutsallığına zarar vermesin diye gözünü hiç üzerinden ayırmamak.

Bu annelik ruhu yeryüzüne döneceği zaman niha-
yet bakışlarımızı gökyüzüne çevirebiliriz ve Tanrı'nın bir
kral değil, bir yuva olduğunu fark edebiliriz.

Ve bizler baskı altında kalmışsak, yorulmuşsak, uzun
zamandan beri yollardaysak ve nereye konacağımızı bi-
leliyorsa işte oraya, onun dokusunun sevgi dolu bilge-
liğine sığınabiliriz.

Ve ancak o zaman, ancak yuvaya girdiğimizde onun
formunun dumanlı ve içine girilemeyen bir gizem değil,
her gün sokakta karşılaştığımız ötekinin çehresi olduğu-
nu anlarız; O'nun bizden anne ısrarıyla istediği şeyin,
yüceliği önünde diz çökmek, hayranlık duymak, kurban-
lar vermek değil, gözlerimizi O'nun gözyaşlarının bere-
ketine sunmak olduğunu keşfederiz.

Çünkü sadece bizim gözyaşlarımız dünyayı kurtara-
caktır.

“Karanlığı
loşluğa dönüştürürsek
bir şeylerin ııldadığını
görürüz.”

Susanna Tamaro çocukluk ve gençlik yıllarına dair kesitler sunarak ötekilerden farklı olan, yalnızlığı seven küçük bir çocuğın dünyayı anlamlandırma süreçlerini paylaşır okurlarıyla. Çocuğın hayata, varoluşu, yaşama, ölüme, inanca, dine dair sorgulamalarının bugünkü Tamaro’nun düşünceleriyle harmanlandığı kitap, aynı zamanda içinde yaşadığımız çağla ve toplumla samimi bir hesaplaşma barındırır: Böylesi acı yüklü, yabancılaşmış bir toplumda kendi yolumuzu nasıl çizebiliriz? Gözümüzü dünyaya açtığımız anda kim olduğumuzu bizim yerimize toplum bize söylerken yüreğimize, kendi özümüze, bilincimize nasıl ulaşabiliriz?

Susanna Tamaro *Düşünen Bir Yürek*’le okurlarına ruhunun güncesini sunuyor. Bu günce, onun sağlam ve gerçeği gizeme kurban etmeyen ama gerçekte gizemi bulan maneviyatını anlatıyor.

15 TL
KDV DAHİL

© canyayinlari.com   twitter.com/canyayinlari   facebook.com/canyayinevi

ISBN: 978-975-07-3257-7

